

VIJEĆE EUROPE
EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

TREĆI ODJEL¹

PREDMET KOVAČIĆ I DR. PROTIV SLOVENIJE
(*Zahtjevi br. 44574/98, 45133/98 i 48316/99*)

PRESUDA
(*Brisanje*)

STRASBOURG
6. studenog 2006.

*Ova će presuda postati konačnom pod okolnostima utvrđenim u članku 44.
stavku 2. Konvencije. Može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.*

¹ U svom sastavu prije 1. studenog 2004.

U predmetu Kovačić i dr. protiv Slovenije,

Europski sud za ljudska prava (Treći odjel), zasjedajući u vijeću u sastavu:

- g. G. RESS, *President*,
- g. I. CABRAL BARRETO,
- g. L. CAFLISCH,
- g. B.M. ZUPANČIČ,
- g. J. HEDIGAN,
- gđa M. TSATSA-NIKOLOVSKA,
- g. D.K. TRAJA, *suci*,
- i g. V. BERGER, *tajnik Odjela*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 16. listopada 2006. godine donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog datuma:

POSTUPAK

1. Postupak u ovome predmetu pokrenut je na temelju tri zahtjeva (br. 44574/98, 45133/98 i 48316/99) protiv Republike Slovenije koje su 17. srpnja 1998., 2. lipnja 1997. i 24. prosinca 1998. godine tri hrvatska državljana, g. Ivo Kovačić, g. Marjan Mrkonjić i gđa Dolores Golubović („podnositelji zahtjeva“) podnijeli Europskoj komisiji za ljudska prava („Komisija“) na temelju bivšeg članka 25. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija“) kao i Europskom sudu za ljudska prava.
2. Slovensku Vladu („Vlada“) zastupao je njihov zastupnik g. L. Bembič, glavni državni odvjetnik, i g. Cleary, Gottlieb, Steen i Hamilton, odvjetnički ured iz Pariza.
3. Podnositelji zahtjeva prigovorili su na temelju članka 1. Protokola br. 1., radi povrede svoga prava na mirno uživanje svojega „vlasništva“ jer da nisu mogli podići devize koje su položili prije raspada SFRJ kod „Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb“. Tvrdili su da im ili Ljubljanska banka ili Slovenija, koja je kao država slijednica preuzela obveze jamstva SFRJ za deviznu štednju po raspadu Jugoslavije trebaju isplatiti položeni novac s pripadajućim kamatama.
4. G. Kovačić je prigovorio da je protiv njega izvršena diskriminacija na temelju njegove nacionalnosti, protivno članku 14. Konvencije. Naveo je da je slovenskim vlasnicima računa zagrebačke podružnice bilo dozvoljeno podići njihovu štednju.
5. Zahtjevi koje su podnijeli g. Kovačić i g. Mrkonjić proslijeđeni su Sudu 1. studenog 1998. godine, kad je stupio na snagu Protokol br. 11. uz Konvenciju (članak 5., stavak 2. Protokola br. 11.).
6. Zahtjevi su dodijeljeni u rad Trećem odjelu Suda (Pravilo 52., stavak 1. Poslovnika Suda). U okviru tog Odjela, vijeće koje je razmatralo predmet (članak 27., stavak 1. Konvencije) sastavljeno je u skladu s pravilom 26., stavkom 1. Poslovnika Suda.
7. Vijeće je odlučilo spojiti postupak po zahtjevima (Pravilo 42., stavak 1.).
8. Odlukom od 9. listopada 2003. godine, nakon rasprave o dopuštenosti i osnovanosti (Pravilo 54., stavak 3.) Sud je utvrdio da su zahtjevi dopušteni.
9. I podnositelji zahtjeva i tužena Vlada dostavili su daljnja pisana očitovanja (Pravilo 59., stavak 1.). Stranke su odgovorile u pisanom obliku na međusobna očitovanja. Uz to, zaprimljene su primjedbe treće strane od hrvatske Vlade, koja je iskoristila svoje pravo umiješati se (članak 36., stavak 1. Konvencije i Pravilo 44., stavak 1 (b)). Stranke su odgovorile na te primjedbe.
10. Dana 1. studenog 2004. godine Sud je izmijenio sastav svojih Odjela (Pravilo 25., stavak 1.), ali ovaj je predmet ostao u vijeću osnovanom unutar bivšega Odjela III.

11. Dana 21. veljače 2005. godine predsjednik vijeća je zatražio daljnje informacije od podnositelja zahtjeva, tužene države i države umješača (Pravilo 59., stavak 1.). Stranke su odgovorile i dostavile primjedbe na međusobne odgovore.
12. Dana 25. srpnja 2005. godine tužena država je dostavila dodatne informacije. Podnositelji zahtjeva i Vlada umješač dostavili su primjedbe.

ČINJENICE

13. Podnositelji zahtjeva su hrvatski državljani.
14. G. Ivo Kovačić je rođen 1922. godine i živio je u Zagrebu. Umro je 17. srpnja 2004. godine, tijekom postupka. Zastupao ga je g. Milivoj Žugić, član Hrvatske odvjetničke komore. Njegova udovica gđa Miroslava Kovačić, njegova kćer gđa Marina Mušić i njegov sin g. Zlatko Kovačić odabrali su nastaviti postupak po zahtjevu pred Sudom. I dalje ih je zastupao g. Žugić. Iz praktičnih razloga u ovoj će se presudi „podnositeljem zahtjeva“ zvati g. Kovačić.
15. G. Marjana Mrkonjića koji je rođen 1941. i živi u Zürichu zastupa g. Milivoje Žugić (vidi stavke 131.-137. ove presude).
16. Gđa Dolores Golubović rođena je 1922. godine i živjela je u Karlovcu. Zastupao ju je g. Zvonko Nogolica, koji je također član Hrvatske odvjetničke komore. Umrula je 15. listopada 2004. godine. Njezin nećak, g. Ivo Steinfl, odabrao je nastaviti postupak po njenom zahtjevu pred Sudom, te ga zastupa g. Nogolica. Gđa Golubović će se u ovoj presudi i dalje zvati „podnositeljica zahtjeva“.

I. OKOLNOSTI PREDMETA

17. Prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije ("SFRJ"), svi podnositelji zahtjeva odnosno njihovi rođaci položili su devizna sredstva u čvrstoj valuti na štedne račune u ispostavi jedne slovenske banke – Ljubljanske banke – u Zagrebu (Hrvatska). Neki od njih imali su i oročenu štednju s istekom roka oročenja krajem 1980-ih odnosno početkom 1990-ih godina
18. Činjenično se stanje predmeta, prema navodima stranaka, može sažeti kako slijedi.

A. Pozadina predmeta

1. Socijalistička Federativna Republika Jugoslavija

(a) Ljubljanska banka i njena zagrebačka podružnica

19. Banka koja se sada zove Ljubljanska banka (na slovenskom: *Ljubljanska banka*) u današnjoj Republici Sloveniji osnovana je 1955. , a nakon toga je doživjela nekoliko promjena statusa i imena.
20. Godine 1969. njezin pravni prednik otvorio je podružnicu u Zagrebu, u tadašnjoj Socijalističkoj Republici Hrvatskoj. Ona je preregistrirana 1974. i 1977. godine.
21. Od 1978. do 1. siječnja 1990. Ljubljanska banka – matična banka (*Ljubljanska banka – združena banka*), poduzeće koje postojala prema zakonima tadašnje Socijalističke Republike Slovenije, djelovalo je kao "udružena banka". Bila je sastavljena od osnovnih banaka Ljubljanske banke koje su vodile poslovanje u skladu s načelima sustava socijalističkoga samoupravljanja. U to je vrijeme Ljubljanska banka bila jedna od najvećih

i najuglednijih komercijalnih banaka u društvenom vlasništvu s podružnicama u drugim republikama u SFRJ.

22. Negdje u istom razdoblju, to jest od 1977. do 1990., ispostava Ljubljanske banke u Zagrebu poslovala je kao takozvana "osnovna banka", koja nije bila ni podružnica ni ovisno društvo Ljubljanske banke – matične banke. Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb imala je vlastitu pravnu osobnost prema pravu Socijalističke Republike Hrvatske i bila je financijski i ekonomski neovisna. Ona je, međutim, bila integrirana u organizacijsku strukturu Ljubljanske banke.
23. Dana 19. prosinca 1989. Ljubljanska banka – matična banka preregistrirana je kao dioničko društvo, s učinkom od 1. siječnja 1990.
24. Dana 29. prosinca 1989. Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb preregistrirana je u Glavnu filijalu Zagreb, s učinkom od 1. siječnja 1990.

(b) Sustav redeponiranja devizne štednje

25. U SFRJ je, počevši od 1965. godine, građanima bilo dopušteno otvarati devizne štedne račune. Od 25. prosinca 1969. do datuma na koje su pojedine države sljednice proglasile svoju neovisnost, svi su devizni štedni uložci bili obuhvaćeni zakonskim jamstvom Federacije (SFRJ) (vidi članak 76. Zakona o bankama i drugim financijskim organizacijama, *Službeni list SFRJ*, br. 10/89 stavak 151.ove odluke). Godišnja kamata na štednim računima dosegla je razinu od 10 i više posto.
26. Godine 1977. Zakonom o deviznim poslovima i međunarodnim kreditnim odnosima, (*Službeni list SFRJ*, br. 15/77) uveden je sustav u kojem su komercijalne banke redeponirale deviznu štednju u Narodnoj banci Jugoslavije („NBJ“) u Beogradu. Prema članku 51. stavku 2. toga zakona, NBJ je bila obvezna primati deviznu štednju deponiranu kod ovlaštenih banaka i odobravati bezkamatne kredite u jugoslavneski dinarima (JD) bankama koje deponiraju devize. Iako banke u SFRJ nisu imale zakonsku obvezu prenositi devizne pologe u NBJ, opće je poznato kako u praksi nisu imale drugih mogućnosti.
27. U razdoblju od 1978. do 1988. godine doneseno je još propisa koji su uređivali poslove redeponiranja. Jedna od odluka donesenih 1978. godine uvela je tzv. "pro-forma" ili "metodu računa" ili redeponiranje deviza kako bi se uštedjeli značajni iznosi koji bi inače otišli na pristojbe za neutralne transakcije. U sljedećim su godinama komercijalne banke NBJ-u stvarno prebacile samo oko 14% deviznih pologa.
28. Nakon 1985. godine od banaka koje su vršile redeponiranje počelo se tražiti da plaćaju kamate na prethodno beskamatne kredite u JD odobravane u zamjenu za devize redeponirane kod NBJ.
29. Dana 15. listopada 1988. godine okončan je sustav redeponiranja izmjenama Zakona o deviznom poslovanju (*Službeni list* br. 59/88). Izmijenjeni članak 14., stavak 4. propisivao je da se "[u]vjeti i postupci koji se primjenjuju na obveze koje proizlaze iz jamstva [trebaju] urediti posebnim saveznim zakonom". Kako takav zakon nije donesen, pravna sredstva koja je koristila SFRJ temeljila su se na *ad hoc* odlukama. Samo banke, a ne individualni deponenti, imali su pravo tražiti isplatu deviznih pologa. Prije nego što se mogla izvršiti isplata po jamstvu, banka je morala postati insolventna ili otići u stečaj.
30. Godine 1991. devizna potraživanja komercijalnih banaka prema NBJ iznosila su približno 12 milijardi USD i ostala su zamrznuta.

(c) Monetarna kriza i Markovićeve reforme

31. Problemi koji su se javili kao posljedica inozemnog i domaćeg duga SFRJ u 1980-im su godinama doveli do monetarne krize, u kojoj je gospodarstvo SFRJ trpjelo posljedice hiperinflacije. Bankarski i monetarni sustav bili su na granici propasti, pa je SFRJ morala pribjeći hitnim mjerama. Između ostalog, doneseni su propisi kojima su nametnuta ograničenja na isplatu deviznih pologa građanima (vidi članak 71. Zakona o deviznom poslovanju).
32. Godina 1989. je za SFRJ bila godina reformi u kojoj su izvršene mnoge zakonodavne, institucionalne i strukturne prilagodbe s ciljem pripreme za prijelaz iz socijalističkog planskog gospodarstva u tržišno gospodarstvo (takozvane Markovićeve reforme, nazvane prema tadašnjem premijeru).
33. Jedna od okosnica tog prijelaza bila je temeljna reforma bankarskoga sustava, koja se provodila prema Zakonu o bankama i drugim financijskim organizacijama (*Službeni list SFRJ*, br. 10/89). Banke su se iz udruženih i osnovnih banaka trebale pretvoriti u dionička društva.
34. U godinama 1988., 1989. i 1990. SFRJ je preuzela odgovornost za devizne gubitke i isplatu deviznih pologa kod NBJ pretvaranjem tečajnih razlika u javni dug. Budući da 1991. nije bilo uređeno servisiranje javnoga duga, NBJ je donijela odluku kojom je bankama odobravalu posebne kredite za likvidnost kako bi omogućila povlačenja deviznih pologa. Uz to, dodatno je bio ograničen iznos deviza koje su se mogle podići.
35. Ovakva je opća situacija potrajala do lipnja 1991. kad je započeo proces raspada SFRJ. Čitav je proces trajao nekoliko mjeseci u kojima je više republika proglasilo svoju neovisnost.

(d) Ljubljanska banka i Glavna filijala Zagreb

(i) Pozadina

36. Godine 1988 Ljubljanska je banka zamrznula sve svoje devizne račune.
37. Dana 19. prosinca 1989. u Ljubljani, u tadašnjoj Socijalističkoj Republici Sloveniji osnovano je dioničko društvo Ljubljanska banka (*d.d. – delniška družba*). Ta je promjena istoga dana registrirana u sudskom registru, a stupila je na snagu 1. siječnja 1990.
38. Članak 60. Statuta i Odluke o osnivanju Ljubljanske banke od 19. prosinca 1989. predviđao je da će Ljubljanska banka preuzeti prava, imovinu i obveze Ljubljanske banke – matične banke i *inter alia*, Osnovne banke u Zagrebu kao pravna sljednica na dan svog osnivanja ili upisa u Sudski registar.
39. Dana 29. prosinca 1989 Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb preregistrirana je na Trgovačkom sudu u Zagrebu u Glavnu filijalu Zagreb s učinkom od 1. siječnja 1990.

(ii) Predmet spora u pogledu pravnog položaja i bankarskih obveza zagrebačke ispostave Ljubljanske banke u relevantno vrijeme

(α) Dogadjaji kako ih prikazuje slovenska Vlada

40. Slovenska vlada tvrdi kako je raspad SFRJ spriječio cjelovitu pretvorbu Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb u Glavnu filijalu Zagreb. Zbog toga su status, poslovanje, imovina i odgovornost za pologe Glavne filijale Zagreb postali predmet sukcesije. Tijekom dvogodišnjega prijelaznog razdoblja provedbe Markovićevih reformi takozvane glavne filijale koje su prethodno poslovale kao osnovne banke imale *sui generis* status koji je bio temeljno različit od statusa podružnice koji poznaju zapadnoeuropski pravni sustavi.

(β) Događaji kako ih prikazuje hrvatska Vlada

41. Što se tiče statusa zagrebačke ispostave, hrvatska vlada tvrdi kako je u relevantno vrijeme Glavna filijala Zagreb postojala kao organizacijska jedinica Ljubljanske banke, kako je postojao institucionalni odnos ovisnosti i kako je odgovornost Ljubljanske banke za obveze Glavne filijale Zagreb obuhvaćala svu njenu imovinu i bila neograničena.

2. Republika Slovenija

42. Dana 25. lipnja 1991. Narodna skupština Republike Slovenije donijela je Temeljnu ustavnu povelju o suverenosti i neovisnosti Republike Slovenije i Ustavni zakon koji se odnosi na njenu primjenu (*Uradni list*, br. 1/91). Tako je Slovenija postala neovisna.

(a) Ustavni zakon

43. Na temelju članka 19. stavka 3. Ustavnog zakona, Republika Slovenija postala je jamac za čitavu deviznu štednju koja je u tom trenutku bila položena u bankama na slovenskom teritoriju.

(b) Razvoj događaja nakon osamostaljenja

44. U listopadu 1991. godine uvedena je nova slovenska valuta, slovenski tolar (SIT).
45. Dana 4. veljače 1993. godine jamstvo preuzeto u skladu s Ustavnim zakonom ispunjeno je Zakonom o poravnanju obveza iz neisplaćenih deviznih pologa (*Uradni list*, br. 7/93). Prema članku 2. tog Zakona, obveze koje su proizlazile iz deviznih pologa postale su dio javnoga duga Republike Slovenije. Daljnji provedbeni propisi doneseni su 1995. godine.
46. Tako su devize položene kod banaka na slovenskom teritoriju postale dio javnoga duga u obliku obveznica u ukupnoj vrijednosti od oko 1.500.000.000 njemačkih maraka (DEM), a vlasnici računa su mogli, neovisno od svoje nacionalnosti ili lokacije glavne filijale svoje banke, vršiti povlačenja kako i kad su željeli.
47. Dana 11. ožujka 1993. na snagu je stupio Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju (*Uradni list*, br. 10/93). Prema tom zakonu, neka prava i obveze Republike Slovenije prema SFRJ, NBJ i drugim subjektima iz SFRJ dodijeljena su Fondu za sukcesiju.
48. Dana 28. lipnja 1994. Konvencija i Protokol br. 1 stupili su na snagu u odnosu na Sloveniju.

(c) Izmjene Ustavnog zakona iz 1991. donesene 1994.

(i) Pozadina

49. Prema navodima slovenske vlade, udio Ljubljanske banke na slovenskom bankarskom tržištu 1991. godine bio je 42,4%. Međutim, i prije i nakon raspada SFRJ, Ljubljanska banka je akumulirala značajan negativni kapital. Iz tog je razloga Vlada odlučila da su, radi sprječavanja raspada slovenskoga financijskog sustava, hitno potrebne sanacijske mjere, a takve su mjere u bankarskom sektoru uvedene 1993. Te je godine Slovenija postala jedini dioničar Ljubljanske banke.
50. U nedostatku bilo kakvoga sporazuma između država slijednica, financijski položaj Ljubljanske banke dodatno su ugrožavale dvije vrste rizika sukcesije: prvo, potraživanja

stranih vjerovnika u visini od 4,2 milijarde USD prema sporazumu poznatom pod nazivom Novi sporazum o financiranju (NFA), i drugo, nastavak izloženosti obvezi SFRJ za redeponirane devize izvan slovenskog teritorija.

51. Godine 1994. vlasti su odlučile izmijeniti Ustavni zakon iz 1991. radi, kako se navodi u preambuli tog zakona, zaštite javnoga interesa. (vidi "Mjerodavno domaće i međunarodno pravo i praksa").

(ii) Zakonodavstvo

52. Dana 27. lipnja 1994. godine Narodna skupština Republike Slovenije izmijenila je Ustavni zakon iz 1991. (*Uradni list*, br. 45/94) kako bi Ljubljansku banku restrukturirala osnivanjem novog i odvojenog pravnog subjekta (članak 22č.): osnovana je Nova Ljubljanska banka kao dioničko društvo koje je preuzelo čitavu imovinu i obveze bivše banke na slovenskom teritoriju. Bivša banka, Ljubljanska banka, zadržala je svoja prava i obveze prema SFRJ (članak 22b.) i njenim bivšim konstitutivnim republikama: osobito, sve obveze u odnosu na devizne račune i devizne štedne uloge za koje nije postojalo jamstvo prema članku 19. Ustavnog zakona iz 1991., to jest one ugovorene izvan slovenskog teritorija. Logika u pozadini ove odluka bila je da su sredstva za plaćanje trebala postati imovina Ljubljanske banke kao dio rješenja o sukcesiji.
53. Taj je zakon propisivao i to da će Ljubljanska banka nastaviti poslovati s podružnicama i ovisnim društvima sa sjedištem u drugim republikama na teritoriju bivše SFRJ i zadržati prava na odgovarajući dio potraživanja prema NBJ u odnosu na devizne štedne račune.

(d) Odluka slovenskog Ustavnog suda

54. Dana 11. travnja 1996. godine Ustavni sud (*Ustavno sodišče*) odbacio je prijedlog (*ustavna pobuda*) za ocjenu ustavnosti Ustavnog zakona iz 1994. koji je podnio hrvatski štediša g. Vukasinović, presudivši da nije nadležan za njegovo rješavanje (vidi poglavlje ove odluke pod naslovom "Mjerodavno domaće i međunarodno pravo i praksa").

(b) Razvoj događaja nakon odluke slovenskoga Ustavnog suda

55. Dana 5. srpnja 1997. godine na snagu su stupile izmjene Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju (*Uradni list*, br. 40/97). One su predviđale prekid svih postupaka koji su se izravno ili neizravno ticali pravnih odnosa sa SFRJ dok ne bude riješeno pitanje sukcesije. Postupci su se trebali nastaviti *ex officio* nakon što bude riješeno pitanje sukcesije. Na temelju članka 15. (č) Zakona, te su zakonske odredbe bile obvezujuće za slovenske sudove.
56. Dana 29. lipnja 2001. godine Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Savezna Republika Jugoslavija (kasnije Srbija i Crna Gora), bivša jugoslavenska Republika Makedonija i Slovenija u Beču su potpisale Ugovor o pitanjima sukcesije. On je stupio na snagu 2. lipnja 2004. (vidi stavke 85. do 88. ove presude).
57. Dana 23. srpnja 2004. godine slovenska je Vlada obavijestila Sud da je donesen novi propis u obliku Zakona o transformaciji Fonda Republike Slovenije za sukcesiju i osnivanju Agencije za sukcesiju Republike Slovenije kojim je izvan snage stavljen Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju.
58. Dana 21. veljače 2005. godine Sud je zatražio informacije od slovenske vlade o provedbi naprijed navedenog Zakona (vidi i stavke 11., 91., 191., 197. i 198. ove presude).
59. Slovenska je vlada odgovorila da je taj Zakon u postupku provedbe. U svakom slučaju, nakon ratifikacije Ugovora o pitanjima sukcesije, a u skladu s člankom 7. Aneksa G tog

Ugovora i člankom 8. Ustava (vidi "Mjerodavno domaće i međunarodno pravo i praksa"), pred slovenskim su sudovima nastavljeni postupci koji su se ticali pitanja sukcesije, budući da ratificirani i objavljeni međunarodni ugovori imaju prednost pred zakonskim odredbama, a time i člankom 15. (č) Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju. To je dovelo do donošenja nekoliko odluka od strane slovenskih sudova kojima je naložen nastavak tih postupaka.

60. Dana 17. ožujka 2005. godine Ustavni je sud presudio da je Zakon o transformaciji Fonda Republike Slovenije za sukcesiju i osnivanju Agencije za sukcesiju Republike Slovenije neustavan jer nije predviđao nastavak postupaka koji su prekinuti na temelju Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju.
61. Dana 21. ožujka 2006. godine donesen je još jedan propis – Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju i visokom predstavniku Republike Slovenije za sukcesiju. Članak 23. tog Zakona predviđao je da na snazi ostaju svi prekidi postupaka pred slovenskim sudovima koji se odnose na devize položene u nekoj komercijalnoj banci ili ispostavi neke komercijalne banke u bilo kojoj državi sljednici SFRJ. Postupke koji su u međuvremenu bili nastavljeni trebalo je ponovno prekinuti dok se ne pronade rješenje za pitanje jamstava što ga je trebala osigurati SFRJ ili NBJ prema članku 7. Aneksa C Ugovora o pitanjima sukcesije (vidi stavak 88. ove presude).

3. Republika Hrvatska

62. Dana 25. lipnja 1991. godine Hrvatski je sabor usvojio Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske i donio Ustavni zakon o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske. Hrvatska je postala neovisna 8. listopada 1991. godine.
63. U prosincu 1991. uvedena je hrvatska valuta, hrvatski dinar, a njega je 1994. zamijenila hrvatska kuna (HRK)

(a) Preuzimanje financijskih propisa SFRJ i jamstva za štednju u Hrvatskoj

64. Dana 26. lipnja 1991. godine donesen je Zakon o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti financija koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni. Na temelju tog zakona, koji je stupio na snagu 8. listopada 1991. (*Narodne novine*, br. 71/91), u hrvatsko su zakonodavstvo preuzeta četrdeset i četiri savezna zakona i pet odluka koje je Savezno izvršno vijeće donijelo u vezi s deviznom štednjom.
65. Dana 23. prosinca 1991. godine Vlada donijela Uredbu o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske (*Narodne novine*, br. 71/91). Prema toj Uredbi, štedni uložci koji su bili uplaćeni prije 27. travnja 1991. godine u bankama čije se sjedište nalazilo u Hrvatskoj ("hrvatske banke") ili koje su hrvatski građani u hrvatske banke prenijeli iz drugih banaka u roku od 30 dana postali su, u skladu s člancima 15. i 16. Uredbe, dio javnoga duga Republike Hrvatske. Samo su hrvatski državljani imali pravo na pretvaranje deviznih štednih uloga u javni dug.
66. Uredba iz 1991. godine predviđala je isplatu deviznih pologa u nacionalnoj valuti počev od 30. lipnja 1995. u 20 polugodišnjih obroka uz godišnju kamatnu stopu od 5%. O ovome su pitanju kasnije doneseni daljnji propisi.
67. Prema navodima slovenske vlade, oko dvije trećine vlasnika računa u Glavnoj filijali Zagreb prenijelo je svoje bivše štedne račune u hrvatske banke, koje su potom njihova potraživanja prenijeli na Hrvatsku. Tako je oko 450.000.000 DEM postalo hrvatski javni dug. Svoje je račune u Glavnoj filijali Zagreb navodno zadržalo ukupno 140.000 hrvatskih deponenata. Iznos njihovih pologa bio je blizu 300.000.000 DEM. Od preostalih

deponenata, 96.000 je njih na svojim devizno-štednim računima u Glavnoj filijali Zagreb imalo iznose manje od protuvrijednosti 30 eura.

68. Godine 1991. donesena je Uredba kojom je bilo zabranjeno raspolaganje ili opterećivanje nekretnina na hrvatskom teritoriju u vlasništvu pravnih osoba čije su glavne filijale bile izvan Hrvatske.

(b) Druga događanja

69. Dana 24. veljače 1996. godine hrvatski je Zavod za platni promet zamrznuo poslovni račun Glavne filijale Zagreb. Dana 14. srpnja 2000. godine hrvatske su vlasti zatvorile žiro račun Glavne filijale Zagreb.

4. Financijske isprave i informacije

70. Dana 25. listopada 2002. godine Sud je pozvao Sloveniju i Hrvatsku da podnesu sve isprave koje bi mogle poslužiti kao dokaz o postojanju ili nepostojanju odnosa institucionalne i financijske ovisnosti između Ljubljanske banke i Glavne filijale Zagreb.
71. Dana 5. prosinca 2002. godine Sud je od dviju vlada dodatno zatražio da dostave daljnje informacije o tome jesu li ili nisu sredstva položena kod Glavne filijale Zagreb stvarno prenesena u Ljubljanu nakon Markovićeve reforme, a ako jesu, o kojim je iznosima riječ, kako u jugoslavenskim dinarima, tako i u čvrstim valutama.

(a) Godišnja izvješća Ljubljanske banke

72. Slovenska je Vlada podnijela godišnja izvješća Ljubljanske banke za godine 1989., 1990., 1991., 1992. i 1993. Tvrđila je kako izvješća za Glavnu filijalu Zagreb ne postoje.
73. Imovina i obveze Glavne filijale Zagreb su u godišnje izvješće Ljubljanske banke prvi i jedini put uvršteni u izvješću za 1990. godinu.
74. Na 23. stranici Godišnjeg izvješća Ljubljanske banke za 1991. godinu navodi se kako se bilance Ljubljanske banke i Glavne filijale Zagreb ne mogu konsolidirati zbog političke situacije u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Ljubljanska banka nije uopće imala ili je imala ograničenu kontrolu nad svojim poslovanjem u te dvije zemlje, te je imala slabe izgleda za prijenos bilo kakvih sredstava u Sloveniju u doglednoj budućnosti. Ista je situacija zabilježena i u godišnjim izvješćima za 1992. i 1993. godinu.

(b) Računi Glavne filijale Zagreb

75. Slovenska je vlada podnijela i bilancu Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb za 1989., kao i bilance Glavne filijale Zagreb za 1990., 1991., 1994. i 2001. godinu.
76. Godine 1991. iznos deviza redeponiranih kod NBJ dosegao je 13.6 milijardi hrvatskih dinara (619 USD), a devizni polozi kod zagrebačke podružnice dosegli su 10.7 milijardi hrvatskih dinara (490 USD), potvrđujući time da je 100% deviznih pologa kod zagrebačke podružnice bilo kasnije redeponirano.
77. Iznos deviza koje je zagrebačka podružnica deponirala kod NBJ premašio je njena dugovanja prema deviznim deponentima. To je bilo zbog činjenice da su neki devizni polozi bili isplaćeni u JD ili iz tekućeg priljeva deviza. Nikada nije došlo ni do kakvog prebacivanja sredstava deviznih pologa iz Zagreba u Ljubljanu.
78. Prema podnescima slovenske Vlade od 1. listopada 2004. godine, knjige i evidencije Glavne filijale Zagreb od 31. prosinca 2003. godine pokazale su da je njena imovina, uključujući i nekretnine, dosegla iznos od 370 milijuna EUR, a njena dugovanja 168 milijuna EUR.

79. Hrvatska je vlada navela kako je poslije Markovićeve reforme regulatorno tijelo za Ljubljansku banku postala Narodna banka Slovenije i da su potraživanja Glavne filijale Zagreb na ime deviznih pologa redeponiranih kod NBJ toga datuma prenesena na Narodnu banku Slovenije, a sredstva položena u Narodnoj banci Hrvatske prenesena iz Zagreba na nove račune u Ljubljani.
80. Međutim, hrvatska Vlada je naglasila kako bi se točan odgovor na pitanje o stvarnim deviznim kretanjima mogao dati tek nakon sveobuhvatne i neovisne financijske analize aktivnosti Ljubljanske banke od strane stručnjaka.

5. *Pregovori o sukcesiji između država sljednica SFRJ*

81. Nakon raspada SFRJ, države sljednice nisu mogle pregovarati o ugovoru o sukcesiji zbog nasilja koje se događalo u regiji i zahtjeva tadašnje Savezne Republike Jugoslavije da bude isključiva sljednica SFRJ.
82. Pregovori o sukcesiji prvi su se put vodili u okviru Međunarodne konferencije o bivšoj Jugoslaviji.
83. Kako kroz Međunarodnu konferenciju o bivšoj Jugoslaviji nisu postignuti nikakvi opipljivi rezultati, pitanja sukcesije postala su jedna od zadaća Visokoga povjerenika za Bosnu i Hercegovinu, koji je imenovan u skladu s Općim okvirnim sporazumom za mir u Bosni i Hercegovini potpisanim 14. prosinca 1995. godine.
84. U ožujku 1996. godine Sir Arthur Watts imenovan je posebnim pregovaračem koji je državama sljednicama trebao pomoći u postizanju sporazuma. Održani su brojni krugovi pregovora.
85. Dana 29. lipnja 2001. godine Bosna i Hercegovina, Hrvatska, Savezna Republika Jugoslavija, Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija i Slovenija potpisale su Ugovor o pitanjima sukcesije. Člankom 4. Ugovora osnovan je Stalni zajednički odbor radi praćenja stvarne provedbe ugovora i rasprave o otvorenim pitanjima koja se pojave tijekom njegove provedbe.
86. Ugovorom je *inter alia* dogovoreno da financijsku imovinu SFRJ u inozemstvu treba državama sljednicama podijeliti u sljedećim omjerima: Bosna i Hercegovina 15,50%, Hrvatska 23%, Savez Savezna Republika Jugoslavija (sadašnja Srbija i Crna Gora) 38%, Bivša Jugoslavenska Republika Makedonija 7.50% i Slovenija 16%.
87. Na temelju članka 2. stavka 3. (a) Aneksa C tog ugovora, financijske obveze SFRJ uključuju "jamstva SFRJ ili njene Narodne banke Jugoslavije za štedne pologe u čvrstoj valuti u nekoj komercijalnoj banci ili bilo kojoj njenoj ispostavi u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kojim je ova proglasila neovisnost".
88. Članak 7. Aneksa C. predviđa: "[j]amstva SFRJ ili njene NBJ ... bit će predmetom pregovora bez odgode, time da se pritom posebno uzme u obzir potreba zaštite devizne štednje pojedinaca. Ti će se pregovori održati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja ["BIS"]".
89. Godine 2001. i 2002., pod pokroviteljstvom BIS-a održani su pregovori o štednji u čvrstoj valuti, ali nije pronađeno nikakvo rješenje.
90. Sve su države sljednice ratificirale Ugovor, s time da je Hrvatska to učinila posljednja, i to 3. ožujka 2004. Stupio je na snagu 2. lipnja 2004. godine.
91. Dana 21. veljače 2005. godine Sud je zatražio i od slovenske i od hrvatske Vlade da ga obavijeste o razvoju događaja u odnosu na pregovore navedene u članku 7. Aneksa C. Uz to je slovenska Vlada bila pozvana obavijestiti Sud o tome je li se sastao i je li bio sazvan Stalni zajednički odbor (vidi stavke 11. i 58., te stavke 191. 197. i 198. ove presude).

92. Hrvatska Vlada je u svome odgovoru od 30. ožujka 2005. godine navela da nije provedena nikakva rasprava glede jamstva za deviznu štednju koja bi bila mjerodavna za situaciju podnositelja zahtjeva.
93. Slovenska Vlada je u svome odgovoru od 31. ožujka 2005. godine navela da nije bio sazvan prvo formalni sastanak Stalnoga zajedničkog odbora od strane bivše jugoslavenske republike Makedonije u roku od dva mjeseca od stupanja na snagu Ugovora, kao što je trebao biti. Oni su opetovano poticali sazivanje sastanka, kao bi se moglo raspraviti pitanje zamrznutih bankovnih računa.

6. Dvostrani pregovori između Slovenije i Hrvatske

94. Neisplaćena devizna štednja položena u Glavnoj filijali Zagreb bila je osim toga i predmet čestih dvostranih pregovora između Slovenije i Hrvatske, ali rješenje nije nađeno.
95. Iako su, kako je hrvatska vlada obavijestila Sud, godine 1998. održani pregovori o arbitraži Međunarodnog monetarnog fonda (MMF), sporazum o arbitraži nije postignut. Prema navodima tužene države, dana 3. ožujka 1999. godine oba su se predsjednika vlade suglasila da bi se popis pitanja sukcesije trebao podnijeti MMF-u na konzultativnu arbitražu. Slovenija poslala MMF-u takav zahtjev u lipnju 1999. godine.
96. Dvostrani Ugovor o uređenju imovinskopravnih odnosa između Republike Hrvatske i Republike Slovenije stupio je na snagu 23. veljače 2000. godine. Članak 1. tog ugovora predviđa da će se odnosi između Slovenije i Hrvatske koji se odnose na Glavnu filijalu Zagreb urediti posebnim ugovorima sklopljenim između dviju država.

B. Činjenično stanje pojedinačnih predmeta

1. Zahtjev br. 44574/98, g. Ivo Kovačić

(a) Štedni ulozi i postupak u Hrvatskoj

97. G. Kovačić, koji je bio u mirovini, bio je vlasnik deviznog štednog računa u Glavnoj filijali Zagreb. Bio je klijent zagrebačke ispostave više od 30 godina.
98. Dana 24. listopada 1984. podnositelj zahtjeva i njegova supruga potpisali su trogodišnji ugovor o oročenju 66.771,12 njemačkih maraka (DEM) s godišnjom kamatom od 12,5% koji se automatski produžavao. U ugovoru je *inter alia* bilo ugovoreno da će za njihovu štednju jamčiti SFRJ. Posljednje povlačenje s računa izvršeno je u kolovozu 1990. godine.
99. Dana 10. rujna 1990. godine g. Kovačić je pokušao sa svoga računa povući 40.000 DEM. Kako razdoblje oročenja još nije bilo proteklo, direktor banke odbio je njegov zahtjev i predložila mu da se vrati nakon 24. listopada 1990., datuma proteka roka oročenja. Dana 25. listopada 1990. direktor banke ponudio je mjesečnu otplatu od po 4.000 DEM. Međutim, nisu bile izvršena nikakva plaćanja.
100. G. Kovačić i njegova supruga u više su navrata pokušali osigurati isplatu. Banka ih je 17. travnja 1991. godine obavijestila kako ne može vršiti nikakve isplate jer nisu razriješeni njeni odnosi s NBJ i jer jugoslavensko devizno tržište ne funkcionira.
101. Prema izvodu banke od 14. listopada 1993. godine iznos na računu u tom je trenutku bio 49.794,30 DEM.
102. Nakon odbijanja banke, podnositelj zahtjeva podnio je Općinskom sudu u Zagrebu građansku tužbu protiv Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb tražeći povrat svoje štednje s kamatama. Dana 2. prosinca 1997. godine sud je utvrdio, *inter alia*, da je g. Kovačić naslijedio deviznu štednju o kojoj je riječ od svoje supruge koja je u međuvremenu umrla. Sud je Ljubljanskoj banci – Glavnoj filijali Zagreb naložio da

podnositelju zahtjeva isplati štednju uvećanu za zatezne kamate u roku od petnaest dana što je, prema navodima podnositelja zahtjeva, ukupno iznosilo 61.000 DEM.

103. Osim toga, s obzirom na to da se sjedište banke nije nalazilo na hrvatskom teritoriju, sud je presudio kako se ne mogu primijeniti odredbe Uredbe o pretvaranju deviznih depozita građana u javni dug Republike Hrvatske jer g. Kovačić svoje depozite nije prenio u neku hrvatsku banku. Dana 22. travnja 1998. godine to je rješenje postalo pravomoćno i izvršno.
104. G. Kovačić je tada podnio prijedlog za ovrhu te odluke Općinskom sudu u Zagrebu, koji je 1. listopada 1998. godine izdao rješenje o ovrsi u korist podnositelja zahtjeva. Potom je Općinski sud u Zagrebu obustavio ovršni postupak.
105. Godine 1998. godine g. Kovačić je pokušao povući svoja sredstva, prvo iz Glavne filijale Zagreb, a potom iz Ljubljanske banke – matične banke u Ljubljani. Dana 6. srpnja i 14. rujna 1998. godine službenici banke su ga obavijestili da banka nema sredstava i da je račun zamrznut.

(b) Postupak u Sloveniji

106. Dana 7. prosinca 1998. godine g. Kovačić je podnio zahtjev Okružnom sudu u Ljubljani (*Okrožno sodišče*) tražeći da utvrdi u kojoj je mjeri ovršiva hrvatska presuda o 2. prosinca 1997. godine. Dana 21. lipnja 1999. Okružni sud ga je ovlastio da ovrši hrvatsku presudu. Međutim, g. Kovačić nije traži ovrhu presude od 2. prosinca 1997. godine pred slovenskim sudovima.

(c) Kasniji postupak u Hrvatskoj

107. Dana 24. prosinca 2001. godine g. Kovačić je zatražio zabilježbu tražbine na zemljištu u Osijeku (Hrvatska) koje je pripadalo Glavnoj filijali Zagreb.

108. Dana 5. ožujka 2003. godine Općinski sud u Osijeku usvojio je njegov zahtjev. U žalbenom je postupku Županijski sud u Osijeku 5. lipnja 2003. tu presudu potvrdio. Presudio je i da je stupanjem na snagu Ugovora o uređenju imovinskopravnih odnosa između Slovenije i Hrvatske (vidi stavke 96., 170. i 171. ove presude) i naknadne odluke donesene 27. travnja 2002. godine ukinuta zabrana raspolaganja nekretninama koje pripadaju Ljubljanskoj banci.

109. Godine 2003., 42 osobe, uključujući g. Kovačića i g. Mrkonjića, podnijele su zahtjeve za pljenidbu i prodaju nekretnina u vlasništvu Ljubljanske banke.

110. Dana 17. srpnja 2003. godine g. Kovačić je ishodio rješenje o ovrsi za iznos od 49.794,30 DEM (25.459,42 EUR) uvećan za zatezne kamate koje su tekle od 1. siječnja 1992 do isplate i troškove postupka za donošenje naloga za zabilježbu tražbine u iznosu od 2.967,42 HRK (406,49 EUR), te troškove naknadnog ovršnog postupka.

111. Dana 30. ožujka 2004. godine imovina Glavne filijale u Zagrebu likvidirana je za iznos od 3.903.000 HRK (534.657,53 EUR) u ovršnome postupku što ga je pokrenuo hrvatski štediša g. B. S tim su postupkom spojeni razni drugi postupci. Rješenje je doneseno 9. travnja 2004. godine.

112. Dana 24. svibnja 2004. godine sredstva ostvarena prodajom položena su u Općinski sud u Osijeku. Dana 15. srpnja 2004. godine na Općinskom sudu u Osijeku održano je ročište o podjeli sredstava ostvarenih prodajom.

113. Dana 20. srpnja 2004. godine Općinski sud u Osijeku donio je rješenje o podjeli sredstava ostvarenih prodajom. G. Kovačiću je dosuđeno 291.306,60 HRK (39.905 EUR) (na ime glavnog duga i troškova), a g. Mrkonjiću 180.515,72 HRK (24.728 EUR) (na ime glavnog duga i troškova), sve to plativo na račun g. Žugića. Obojici su dosuđeni i troškovi ovršnoga postupka. Određeni broj vjerovnika na temelju ove presude, uključujući i dva

podnositelja zahtjeva, podnio je žalbu protiv tog rješenja u dijelu koji se odnosi na sudski trošak (vidi stavak 139. ove presude).

114. Dana 21. listopada 2004. godine Županijski sud u Osijeku ukinuo je odluku i predmet vratio na ponovni postupak.

115. Dana 28. veljače 2005. godine održano je ročište. Dana 8. travnja 2005. godine Općinski sud u Osijeku donio je novo rješenje o podjeli sredstava ostvarenih prodajom.

116. Mjerodavni dijelovi tog rješenja glase:

"Općinski sud u Osijeku ... riješio je:

I. Utvrđuje se da je prodana nekretnina upisana u zkul. ... k.o. Osijek ... za iznos od 3.903.000 kn [534.657,53 EUR].

II. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se troškovi ovršnog postupka i to kako slijedi:

...

18. Ivo Kovačić (I-Ovr-186/02 i I-Ovr-128/02), zastupan po punomoćniku Milivoju Žugiću, odvjetniku iz Zagreba, u iznosu od 15.742,62 kn [2.156,50 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića, ... kod Privredne banke d.d. Zagreb.

...

a što [naknada za trošak ovršnog postupka] sveukupno iznosi 404.193,80 kn [55.369 EUR]. Na navedeni iznos treba još dodati u iznosu od 23.180 kn [3.175 EUR] trošak ovrhovoditelja zastupanih po punomoćniku Milivoju Žugiću [za žalbeni postupak] ...

III. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se tražbine:

...

18. Ivo Kovačić iz Zagreba, za tražbinu određenu rješenjem o ovrsi br. I-Ovr-186/02 i I-Ovr-128/02 u dijelu koji se odnosi na parnični trošak u iznosu od 2.967,42 kn [406 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića odvjetnika iz Zagreba ... kod Privredne banke d.d. Zagreb, i glavnu tražbinu u iznosu od 288.339,18 kn [39.498,50 EUR], što ukupno iznosi 291.306,60 kn [39.905 EUR]."

117. Podnositelji zahtjeva su se žalili protiv tog rješenja, ponovno s osnove da imaju pravo da im budu dosuđeni veći troškovi. Dana 7. srpnja 2005. godine Županijski sud u Osijeku odbio je žalbu. Rješenje od 8. travnja 2005. tako je postalo pravomoćno.

118. Dana 20. srpnja 2005. g. Kovačiću i g. Mrkonjiću su u cijelosti isplaćeni devizni polozi, uključujući i dosuđene troškove.

2. *Zahtjev br. 45133/98, g. Marjan Mrkonjić*

(a) **Štedni ulozi i postupak u Hrvatskoj**

119. G. Mrkonjić je vlasnik deviznog štednog računa u Glavnoj filijali Zagreb.

120. Dana 18. srpnja 1984. godine izvršio je uplatu na račun. Dana 18. srpnja 1987. godine potpisao je trogodišnji ugovor o oročenju 26.754,26 švicarskih franaka (CHF) s godišnjom kamatom od 12,5% koji se automatski produžavao.

121. Dana 2. svibnja 1993. godine zatvorio je račun pismenim zahtjevom, ali nije mogao povući sredstva koja su ostala na računu. Prema izvodu banke od 30. srpnja 1993. godine iznos njegove štednje uvećan za pripadajuće kamate u to je vrijeme bio 31.265,92 CHF.

122. Dana 30. srpnja 1993. godine g. Mrkonjić je pred hrvatskim sudovima pokrenuo građanski postupak tražeći povrat svoje štednje uvećane za kamate. Dana 23. kolovoza 1994. godine Općinski sud u Zagrebu naložio je Ljubljanskoj banci – Glavnoj filijali Zagreb da mu isplati dužni iznos, to jest 31.265,92 CHF, uvećan za zatezne kamate. Glavna filijala Zagreb naknadno se žalila. Njenu je žalbu žalbeni sud odbio 12. rujna 1995. godine.
123. Prema navodima g. Mrkonjića, on je 28. prosinca 1995. godine sa svoga računa povukao dio svoje štednje (7.850,07 CHF).
124. Dana 23. srpnja 1997. godine Glavna filijala Zagreb je g. Mrkonjiću isplatila dio glavnice zajedno sa sudskim troškovima.

(b) Pokušaji g. Mrkonjića da podigne svoju štednju

125. Godine 1998. g. Mrkonjić je Ljubljanskoj banci u Sloveniji napisao nekoliko dopisa zatraživši da mu se omogući podići svoj novac.
126. Dana 10. studenoga 1998. godine jedan ga je službenik banke obavijestio kako je njegov novac deponiran kod NBJ i kako je odmah nakon osamostaljenja Slovenije i Hrvatske pristup banke položima u Beogradu bio onemogućen. Slovenija i Hrvatska su pokušavale naći rješenje za neriješena pitanja, time da je jedno od njih bilo pitanje "stare devizne štednje".
127. Dana 9. prosinca 1998. godine službenik je obavijestio g. Mrkonjića kako su se Slovenija i Hrvatska složile da će se problem "stare devizne štednje" riješiti međunarodnom arbitražom. Iste je informacije dobio 18. siječnja 1999 i 3. siječnja 2000. godine.
128. Godine 2000. i 2001. g. Mrkonjić je Ljubljanskoj banci i Glavnoj filijali Zagreb ponovno uputio nekoliko zahtjeva za podizanje svog novca. Dopisima od 4. travnja 2000., 20. i 22. veljače, 26. lipnja te 16. srpnja 2001. godine službenici banke obavijestili su ga da nije pronađeno nikakvo rješenje.
129. Dana 12. veljače 2001. godine g. Mrkonjić je zatražio zabilježbu tražbine na zemljištu koje je pripadalo Glavnoj filijali Zagreb u Osijeku kako bi osigurao isplatu neisplaćenog duga u iznosu od 26.845,61 CHF s kamatom. Općinski sud u Osijeku usvojio je njegov zahtjev 12. ožujka 2002. godine, ali je Županijski sud u Osijeku preinačio tu presudu 25. travnja 2002. godine. No, 27. veljače 2003. godine Vrhovni sud je potvrdio prvostupanjsku presudu.
130. Konačno, na bankovnom izvodu od 14. travnja 2004. godine navedeno je da je toga datuma iznos na štednom računu na ime g. Mrkonjića, zajedno s kamatama, iznosio 28,562.14 CHF.

(c) Sporazum o prijenosu potraživanja

131. Dana 29. travnja 2004. godine g. Mrkonjić je obavijestio Sud da je prije dva dana povukao punomoć za zastupanje g. Žugiću.

132. Osim toga, poslao je primjerak "Sporazuma o prijenosu potraživanja" prema kojemu je na g. Žugića prenio svoje nenaplaćeno potraživanje prema Glavnoj filijali Zagreb i to u visini od 28.562,14 CHF s kamatama i troškovima postupka. G. Žugić se zauzvrat obvezao da će podnositelju zahtjeva do određenoga datuma isplatiti 70% tog iznosa. Razlog zbog kojega je g. Mrkonjić povukao punomoć g. Žugiću i raskinuo taj sporazum bio je taj da što mu ovaj nije isplatio dugovani novac do dogovorenoga datuma.

133. Dana 20. kolovoza 2004. godine Sud je zatražio od g. Žugića da se očituje o informacijama dobivenim od g. Mrkonjića.

134. Dana 8. rujna 2004. godine g. Žugić je odgovorio da vjeruje kako još uvijek ima upute za zastupanje g. Mrkonjića jer mu ovaj nije opozvao punomoć za zastupanje. Dodao je kako sporazum nije stupio na snagu jer je dogovorno raskinut.

135. Dana 10. studenoga 2004. godine Privredna banka je obavijestila g. Mrkonjića da g. Žugiću ne može uskratiti pristup sredstvima uplaćenim na njegov račun jer ga je g. Mrkonjić prethodno opunomoćio.

136. Dana 6. prosinca 2004. godine g. Mrkonjić imenovao je g. Nogolicu svojim punomoćnikom u postupku pred Sudom.

137. Dana 18. ožujka 2005. godine g. Mrkonjić je obavijestio Sud da je za svoga punomoćnika ponovno postavio g. Žugića.

(d) Ovršni postupak u Hrvatskoj

138. Godine 2003., 42 osobe, uključujući i g. Mrkonjića, podnijele su zahtjeve za zapljenu i prodaju nekretnine u vlasništvu Ljubljanske banke. Ovršni prijedlog g. Mrkonjića spojen je s ovršnim postupkom koji je već bio u tijeku pred Općinskim sudom u Osijeku. Tijekom tog postupka, 30. ožujka 2004. godine likvidirana je imovina Glavne filijale Zagreb (vidi stavak 111. ove presude).

139. Dana 20. srpnja 2004. godine Općinski sud u Osijeku donio je rješenje o podjeli sredstava ostvarenih prodajom. G. Mrkonjiću je dosuđeno 180.515,72 HRK (24.728 EUR) na ime glavnog duga i troškova, koje je trebalo uplatiti na račun g. Žugića. Dosuđeni su mu i troškovi ovršnoga postupka, ali on je podnio žalbu protiv tog rješenja u dijelu koji se odnosi na parnični trošak (vidi stavak 113. ove presude).

140. Dana 4. studenoga 2004. godine zastupnik Ljubljanske banke obavijestio je g. Mrkonjića da je novac položen na Općinski sud u Osijeku, ali da je ovršni postupak još u tijeku.

141. Dana 8. travnja 2005. godine Općinski sud u Osijeku donio je novo rješenje o podjeli sredstava ostvarenih prodajom. G. Mrkonjić, kojega je zastupao g. Žugić, podnio je žalbu protiv tog rješenja s osnove da ima pravo da mu budu dosuđeni veći troškovi. Dana 7. srpnja 2005. godine Županijski sud u Osijeku odbio je žalbu. Rješenje od 8. travnja 2005. godine tako je postalo pravomoćno.

142. Mjerodavni dijelovi tog rješenja glase:

"Općinski sud u Osijeku ... riješio je:

II. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se troškovi ovršnoga postupka i to kako slijedi:

...

9. Marijan Mrkonjić (I-Ovr-125/01), zastupan po punomoćniku Milivoju Žugiću, odvjetniku iz Zagreba, u iznosu od 25.374,22 kn [3.476 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića, ... kod Privredne banke d.d. Zagreb ... dok se u preostalom zahtjevu za naknadom troškova ovrhovoditelj odbija.

...

III. Iz iznosa postignutog prodajom namiruju se tražbine:

...

9. Marijan Mrkonjić iz Basela, za tražbinu određenu rješenjem o ovrsi br. I-Ovr-125/01 u dijelu koji se odnosi na parnični trošak u iznosu od 10.132,66 kn [1.388 EUR] i to na žiro račun punomoćnika Milivoja Žugića odvjetnika iz Zagreba ... kod Privredne banke d.d. Zagreb, i glavnu tražbinu u iznosu od 170.383,06 kn [23.340 EUR], što ukupno iznosi 180.515,72 kn [24.728 EUR]."

143. Dana 20. srpnja 2005. godine g. Mrkonjiću su u cijelosti isplaćeni njegovi devizni polozi, uključujući i dosuđene troškove.

3. Zahtjev br. 48316/99, gđa Dolores Golubović

(a) Štednja podnositeljice zahtjeva

144. Gđa Golubović, koja je bila u mirovini, bila je vlasnica deviznog štednog računa u Glavnoj filijali Zagreb, kao nasljednica izvornog vlasnika računa, g. Ostoje Mejića, na temelju odluke Općinskog suda u Karlovcu od 20. veljače 1998. godine. Ta je odluka pravomoćna i izvršna.

145. U prvoj štednoj knjižici g. Mejića na dan 6. listopada 1994. godine bili su upisani sljedeći iznosi: 31.065,59 DEM, 4.468,50 CHF i 2.897,60 austrijskih šilinga (ATS). U drugoj štednoj knjižnici g. Mejića na dan 31. prosinca 1993. godine bili su upisani sljedeći iznosi: 5.307,54 DEM, 13.074,44 USD, 904,94 CHF, 6.480,51 ATS i 167.146 talijanskih lira (ITL). Prema navodima podnositeljice zahtjeva, ti su iznosi uplaćivani između u razdoblju od 1986. do 1990. godine.

146. Dana 29. svibnja 2001. godine Glavna filijala Zagreb izdala je štednu knjižicu na ime podnositeljice zahtjeva, sukladno odluci Općinskog suda u Karlovcu od 20. veljače 1998. godine. Polozi, zajedno s pripadajućim kamatama, tada su bili u sljedećim iznosima: 39.085,45 DEM, 14.092,89 USD, 5.627,59 CHF, 10.077,41 ATS i 193.495 ITL.

(b) Ostale informacije koje je dostavila gđa Golubović

147. G. Golubović je ustvrdila kako je Ljubljanska banka hrvatske vlasnike štednih računa 1992. godine uputila da povlačenja svojih sredstava ograniče na 500 DEM.

148. Dana 3. studenoga 1998. godine službenik banke u Glavnoj filijali Zagrebu obavijestio ju je kako su svi devizni računi zamrznuti i kako se ne mogu vršiti nikakve isplate. On je potvrdio kako su hrvatski sudovi nadležni za rješavanje tužbenih zahtjeva, ali je rekao kako se presude ne izvršavaju zbog financijskih poteškoća u kojima se nalazi hrvatska podružnica. Slovenska i hrvatska vlada nastojale su pronaći rješenje problema.

II. MJERODAVNO DOMAĆE I MEĐUNARODNO PRAVO I PRAKSA

A. Zakonodavstvo Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ)

1. *Zakon o deviznim poslovima i međunarodnim kreditnim odnosima (Službeni list SFRJ, br. 15/77)*

149. Članak 51., stavak 2. glasi:

“Narodna banka Jugoslavije obvezna je na zahtjev ovlaštenih banaka primiti devizne pologe građana, koji se drže na računima tih povlaštenih banaka, i istodobno odobriti povlaštenim bankama beskamatni kredit u iznosu dinarske protuvrijednosti položenih deviza.”

2. Zakon o deviznom poslovanju (Službeni list SFRJ, br. 66/85, 59/88 i 82/90)

150. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 14. (izmijenjen)

"(1) Domaće fizičke osobe mogu držati devize na deviznim računima i deviznim štednim ulozima kod ovlaštene banke te ih koristiti za plaćanja u inozemstvu, u skladu s odredbama ovog zakona.

...

(3) Za devize na deviznim računima ili deviznim štednim ulozima jamči federacija.

(4) Uvjeti i postupci koji se primjenjuju na obveze koje proizlaze iz jamstva uredit će se posebnim saveznim zakonom."

Članak 71.

"(1) Konvertibilne devize građani mogu prodati ovlaštenoj banci i ovlaštenom mjenjaču ili ih staviti na devizni račun ili devizni štedni ulog kod ovlaštene banke.

(2) Devize koje drže na deviznom računu ili kao devizni štedni ulog građani mogu upotrijebiti za plaćanje uvoza robe i druga plaćanja u inozemstvu za vlastite potrebe i za potrebe članova svoje obitelji.

...

(4) Devize iz stavka 2. ovoga članka građani mogu koristiti za kupnju konvertibilnih obveznica, mogu ih oporučno ostaviti u znanstvene ili humanitarne svrhe u Jugoslaviji ili za plaćanje životnog osiguranja kod osiguravajućeg društva u Jugoslaviji

(5) Narodna banka Jugoslavije propisuje način vođenja deviznog računa i deviznog štednog uloga jugoslavenskih građana i građanskih pravnih osoba, te stranih državljana i tvrtki."

3. *Zakon o bankama i drugim finansijskim organizacijama (Službeni list SFRJ, br. 10/89, 40/89, 18/90 i 72/90)*

151. Članak 76. glasi:

"Narodna banka Jugoslavije u skladu sa saveznim zakonima jamči za dinarske štedne uloge na tekućim računima građana kod banaka i poštanskih štedionica, dok Federacija jamči za devizne štedne uloge i sredstva na deviznim računima domaćih i inozemnih fizičkih osoba ... "

B. Zakonodavstvo i sudska praksa Republike Slovenije

1. *Ustav (Ustava Republike Slovenije, Uradni list, br. 33/91)*

152. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 8.

"Zakoni i propisi moraju biti u skladu s opće prihvaćenim načelima međunarodnoga prava i s međunarodnim ugovorima koji obvezuju Sloveniju. Ratificirani i objavljeni međunarodni ugovori izravno se primjenjuju.

Članak 22.

"Svima se jamči jednaka zaštita prava u svakom postupku pred sudom i pred drugim državnim tijelima, tijelima lokalne zajednice ili nositeljima javnih ovlasti koji odlučuju o njihovim pravima, dužnostima ili pravnim interesima."

Članak 33.

"Jamči se pravo na privatnu imovinu i nasljeđivanje."

Članak 153. stavak 2.

"Zakoni moraju biti u skladu s opće prihvaćenim načelima međunarodnoga prava i međunarodnim ugovorima koji su trenutno na snazi i koje je ratificirala Narodna skupština, a propisi i druge opće odredbe* moraju također biti u skladu i s drugim* ratificiranim međunarodnim ugovorima."

Članak 160.

"Ustavni je sud nadležan odlučivati o sljedećim pitanjima:

(i) ustavnost zakona;

(ii) sukladnost zakona i drugih odredaba s ratificiranim međunarodnim ugovorima i općim načelima međunarodnoga prava;

...

(vi) ustavne tužbe u kojima se tvrdi da se određenim aktima krše ljudska prava i temeljne slobode;

...

Ako zakon ne predviđa drukčije, Ustavni će sud ustavnu tužbu rješavati samo ako su iscrpljena druga pravna sredstva. Ustavni sud odlučuje je li ustavna tužba dopuštena na temelju zakonom utvrđenih kriterija i postupaka."

2. *Zakon o Ustavnom sudu (Zakon o ustavnom sodišču, Uradni list, br. 15/94)*

153. Članak 21., stavak 1. Zakona o Ustavnom sudu propisuje da je Ustavni sud nadležan, između ostalih stvari, odlučivati o suglasnosti zakona s Ustavom, ratificiranim međunarodnim ugovorima i međunarodnim običajnim pravom.

154. Pojedinci imaju izravan pristup Ustavnom sudu. Oni osobito mogu pokrenuti postupak za ocjenu ustavnosti i zakonitosti zakonodavnih mjera i drugih općih akata. Članak 24. pojedincima koji imaju pravni interes to učiniti pravo podnijeti ustavnu inicijativu (*ustavna pobuda*).

155. Ustavni sud je nadležan i za odlučivanje o prigovorima protiv povreda ljudskih prava i temeljnih sloboda u pojedinačnim predmetima. Na temelju članka 50. svaka osoba može podnijeti ustavnu tužbu (*ustavna pritožba*) ako smatra da su joj pojedinačnim aktom države, lokalne ili zakonske vlasti povrijeđena ljudska prava ili temeljne slobode.

3. *Ustavni zakon iz 1991. za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenitetu i neovisnosti Republike Slovenije (Ustavni zakon za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS, Uradni list, br. 1/91)*

156. Članak 19., stavak 3. glasi:

"Republika Slovenija preuzima jamstvo za devizne račune i račune s deviznom štednjom položenom u banke na teritoriju Republike Slovenije za koje je do donošenja ovog Zakona jamčila SFRJ, prema stanju bilance na dan donošenja ovog Zakona."

4. *Ustavni zakon iz 1994. o dopunama Ustavnog zakona za provedbu Temeljne ustavne povelje o suverenitetu i neovisnosti Republike Slovenije (Ustavni zakon o dopolnitvah Ustavnega zakona za izvedbo Temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS, Uradni list, br. 45/94)*

157. Mjerodavne odredbe glase:

Preambula

"S obzirom na nedostatak volje nekih drugih država nastalih na teritoriju bivše Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (u daljnjem tekstu: "bivša SFRJ") i banaka sa sjedištem u tim državama;

budući da je zbog stvarnih i pravnih razloga proizišlih iz rata na dijelu područja bivše Jugoslavije, međunarodnih sankcija nametnutih tzv. SRJ (Srbija i Crna Gora) i sloma financijskih i gospodarskih sustava u nekim državama nastalim na području bivše SFRJ zbog financiranja agresorskog rata na dijelu područja bivše SFRJ trenutačno nemoguće postići sporazum o pravnoj sukcesiji i preuzimanju obveza i potraživanja bivše Jugoslavije i pravnih subjekata na njenome području, a to ozbiljno ugrožava i njegovu neposrednu budućnost;

te budući da bi namirenje potraživanja stranih vjerovnika i subjekata iz takozvane SRJ (Srbija i Crna Gora) koji su postali vjerovnici nakon otkupa tih potraživanja u skladu s Novim sporazumom o financiranju (u daljnjem tekstu: "NFA") prema kojemu su banke sa sjedištem u Republici Slovenije postale solidarno odgovorne za otplatu cijelog duga ozbiljno ugrozilo financijski i gospodarski sustav Republike Slovenije;

a u cilju pronalaženja pravednoga rješenja, putem pregovora sa stranim vjerovnicima, za preuzimanje odgovarajućeg dijela državnih dugova bivše SFRJ u slučajevima kad se izravni korisnik ne može utvrditi ... "

Članak 22b.

"Ljubljanska banka d.d., Ljubljana i Kreditna banka Maribor d.d., Maribor ustupit će svoje poslovanje i imovinu novim bankama utemeljenima prema odredbama ovog Ustavnog zakona.

Unatoč odredbama navedenima u prethodnom stavku, Ljubljanska banka d.d. i Kreditna banka Maribor d.d., Maribor zadržat će:

...

(iii) punu odgovornost za devizne račune i devizne štedne uloge za koje Republika Slovenija nije preuzela jamstvo prema članku 19. ovog zakona;

(iv) obveze prema Narodnoj banci Jugoslavije i stranim vjerovnicima za koje je jamčila SFRJ, a sredstva za koje* su koristili krajnji korisnici iz drugih republika bivše Jugoslavije;

(v) potraživanja koja se na to odnose.

Ljubljanska banka d.d., Ljubljana zadržat će svoje odnose s postojećim podružnicama i ovisnim društvima Ljubljanske banke d.d. sa sjedištem u drugim republikama na teritoriju bivše SFRJ, te će zadržati odgovarajući dio potraživanja od Narodne banke Jugoslavije u odnosu na devizne štedne račune."

Članak 22c.

"Nadležni sud po službenoj dužnosti upisuje:

(i) Agenciju Republike Slovenije za sanaciju banaka i štedionica kao vlasnika i upravitelja Ljubljanske banke d.d., Ljubljana, Trg republike 3, i Kreditne banke Maribor d.d., Ljubljana, Trg Republike 3;

(ii) kao predmet poslovanja upravljanje preostalom imovinom."

Članak 22č.

"Na dan stupanja na snagu ovoga zakona osnivaju se dvije banke:

Njihovi nazivi su:

(i) Nova Ljubljanska banka d.d., Ljubljana, Trg republike 2; i

....

Upravitelji novih banaka sastavit će završne bilance banaka iz članka 22b. ovoga ustavnog zakona prema stanju na dan njegovoga stupanja na snagu. U tim će bilancama biti iskazane obveze prema Narodnoj banci Jugoslavije i stranim vjerovnicima proizišle iz poslova sa subjektima iz bivše SFRJ, kao i odgovarajuća imovina.

...

Članak 22f.

"Republika Slovenija i nove banke ne priznaju dug prema stranim vjerovnicima na koje se primjenjuju sankcije Ujedinjenih naroda u skladu s rezolucijama Vijeća sigurnosti UN-a br. 757/1992 i 820/1993 [tj. onima u Saveznoj Republici Jugoslaviji (Srbija i Crna Gora), te nekim područjima u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj].

Čak i u slučaju ukidanja sankcija UN-a iz prethodnoga stavka, niti jedno potraživanje odnosno sudski ili drugi postupak pokrenut radi zapljene imovine banke neće proizvoditi pravne učinke niti će ga sudovi Republike Slovenije priznavati, sve dok se ne potpiše i ratificira potpuni ili djelomični sporazum o pravnoj sukcesiji bivše SFRJ, odnosno dok se ne postigne dogovor sa stranim vjerovnicima."

5. *Zakon o poravnanju obveza iz neisplaćenih deviznih pologa (Zakon o poravnanju obveznosti iz neplaćanih deviznih vlog, Uradni list, br. 7/93)*

158. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1.

"Ovaj Zakon uređuje načine poravnanja obveza po osnovi neisplaćenih deviznih pologa štediša pojedinaca kod banaka na teritoriju Republike Slovenije, koje su te banke deponirale kod Narodne banke Jugoslavije."

Članak 2.

"Obveze banaka koje proizlaze iz deviznih pologa ... postaju dugom Republike Slovenije.

..."

Članak 3.

"Potraživanja banaka prema Narodnoj banci Jugoslavije u iznosu neisplaćenih deviznih pologa, prenijet će se na Republiku Sloveniju."

6. *Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju (Uradni list, br. 10/93).*

159. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1

“Kako bi se ostvarila potraživanja i ispunile obveze Republike Slovenije te fizičkih i pravnih osoba na teritoriju Republike Slovenije kao dio procesa podjele prava, imovine i dugovanja SFRJ, ovime se osniva Zakon o fondu za sukcesiju Republike Slovenije za uspostavu prava i obveza u procesu sukcesije (u daljnjem tekstu: „Fond“).“

Članak 15

“Fizičke i pravne osobe koje na dan stupanja na snagu ovoga Zakona imaju neplaćena potraživanja prema ili obveze prema subjektima bivše Federacije, mogu zaključiti ugovor s Fondom i prebaciti svoja neplaćena potraživanja i neispunjene obveze na Fond, ili, alternativno, dati Fondu ovlast da naplati potraživanja i ispuni obveze u njihovo ime i za njihov račun.“

7. *Zakon o (izmjenama) Zakona o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju (Zakon o skladu RS za sukcesiju – Official Gazette no. 40/97)*

1. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 15(č)

“Ako je u tijeku sudski ili ovršni postupak protiv osoba koje imaju sjedište ili prebivalište [na teritoriju] Republike Slovenije, a tužitelj ili vjerovnik ima sjedište ili prebivalište [na teritoriju] Republike Slovenije, bivše republike SFRJ ili treće zemlje, a potraživanje proizlazi iz pravnoga posla ili ovršne sudske odluke, sud će prekinuti sudski ili ovršni postupak *proprio motu*.

Sudski postupak započet nakon stupanja na snagu ovoga Zakona bit će prekinut od dana dostave potraživanja tuženiku.

Ovrha započeta nakon stupanja na snagu ovoga Zakona bit će prekinuta prije nego bude donesena odluka o zahtjevu za ovrhu, a proizvodit će učinak od dana kad je sud zaprimio obavijest iz članka 15(g) ovoga Zakona.“

Članak 15(d)

“Sud će također izdati nalog...u slučajevima u kojima fizičke ili pravne osobe nisu djelovale, ili nisu imale pravo djelovati, u skladu s člankom 15., a njihovo se potraživanje odnosi, izravno ili neizravno, na pravne odnose sa subjektima bivše Federacije ili na statusnu odgovornost subjekata bivše SFRJ.“

Članak 15(e)

“Sud će *proprio motu* ponovno pokrenuti postupak prekinut na temelju članka 15(č) ovoga Zakona nakon što...stupi na snagu [novi] Zakon.”

Članak 15 (g)

“U svrhu utvrđivanja primjenjuju li se okolnosti iz članaka 15(č), 15(d) ..., sud će prethodno *proprio motu* pribaviti mišljenje Fonda, te temeljiti svoju odluku na tom mišljenju.

...”

8. *Zakon o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju i visokom predstavniku Republike Slovenije za sukcesiju (Zakon o Skladu Republike Slovenije za nasljedstvo in visokem predstavniku Republike Slovenije za nasljedstvo – Uradni list br. 29/06)*

161. Članak 23. glasi:

"(1) Prekidi postupka pred sudovima u Republici Sloveniji koji se odnose na devizna sredstva u čvrstoj valuti položena u neku od komercijalnih banaka ili bilo koju njenu filijalu u bilo kojoj državi sljednici bivše SFRJ, a koji su određeni prema Zakonu o Fondu Republike Slovenije za sukcesiju ... ostaju na snazi. Svi postupci iz prethodne rečenice koji su već nastavljeni bit će dalje prekinuti ili obustavljeni.

(2) Postupci iz prethodnoga stavka bit će prekinuti ili obustavljeni sve dok se ne pronade rješenje pitanja preuzimanja jamstva SFRJ ili NBJ za te pologe na temelju članka 7. Aneksa C Ugovora o pitanjima sukcesije, te će se po ispunjenju tog uvjeta automatski nastaviti.

9. *Sudska praksa slovenskoga Ustavnog suda*

162. Nakon što je utvrdio da ne može povući svoju štednju iz Ljubljanske banke – Glavne filijale Zagreb, hrvatski štediša g. Vukasinović pokrenuo je postupak pred Ustavnim sudom, osporavajući ustavnost članka 22b. i 22f. Ustavnog zakona iz 1994. o dopunama Ustavnog zakona iz 1991. godine.

163. Dana 11. travnja 1996. godine Ustavni je sud obustavio postupak, presudivši da nije nadležan, jer je pobijani zakon bio ustavne naravi, pa zbog toga nije potpadao u nadležnost suda. Dodao kako su jedna od značajki zajedničkog života u SFRJ bili devizni polozi za koje je jamčila NBJ. Stoga se pitanje o kojem raspravlja tiče prijelaza na novi ustavni poredak u Sloveniji koji je također bio predmet rasprava o sukcesiji bivše Jugoslavije.

164. Dana 31. kolovoza 1999. godine hrvatski štediša g. Perković podnio je ustavni prijedlog za ocjenu ustavnosti članaka 15č. i 15d. izmijenjenoga Zakona o fondu Republike Slovenije za sukcesiju. Dana 8. ožujka 2001. godine sud je riješio da g. Perković ima aktivnu legitimaciju i njegov prijedlog proglasio dopuštenim.

165. U ožujku 2000. godine jedan drugi hrvatski štediša, gđa Gaković, podnijela je ustavnu tužbu protiv odluke Pokrajinskoga suda u Ljubljani (*Okrajno sodišče*) o prekidu postupka na temelju članka 15č. stavka 3. izmijenjenoga Zakona o fondu Republike Slovenije za sukcesiju i odluke Visokoga suda u Ljubljani kojim je taj prekid potvrđen. Dana 30. svibnja 2000. godine Ustavni je sud presudio da gđa Gaković ima aktivnu legitimaciju i njenu ustavnu tužbu proglasio dopuštenom.

166. Dana 20. veljače 2003. godine Ustavni sud je ukinuo prekid i predmet vratio Pokrajinskom sudu na ponovni postupak. Presudio je kako je pravo gđe Gaković na pošteno suđenje povrijeđeno jer je prekid određen isključivo na temelju mišljenja koje je dao Fond Republike Slovenije za sukcesiju, a da se njoj nije pružila prilika dati svoje primjedbe na to mišljenje.

167. Dana 17. ožujka 2005. godine Ustavni sud je presudio da je Zakon o transformaciji Fonda Republike Slovenije za sukcesiju i osnivanju Agencije za sukcesiju Republike Slovenije neustavan jer nije predvidio nastavak postupka prekinutog na temelju članka 15.(č) Zakona Republike Slovenije o Fondu za sukcesiju.

C. **Zakonodavstvo Republike Hrvatske**

1. *Zakon o preuzimanju saveznih zakona iz oblasti financija koji se u Republici Hrvatskoj primjenjuju kao republički zakoni (Narodne novine, br. 71/91)*

2. Članak 1. glasi:

"Preuzimaju se i primjenjuju kao republički zakoni ovi savezni zakoni:

...

(3) Zakon o bankama i drugim financijskim organizacijama (*Službeni list SFRJ*, br. 10/89, 40/89, 87/89, 18/90 i 72/90),

...

13) Zakon o deviznom poslovanju (*Službeni list SFRJ*, br. 66/85, 71/86, 3/88, 59/88 i 82/90)."

2. *Uredba o pretvaranju deviznih depozita građana kod banaka u javni dug Republike Hrvatske (Narodne novine, br. 71/91)*

3. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1.

"Ovom uredbom se uređuju uvjeti i način pretvaranja deviznih depozita građana kod banaka koje posluju na teritoriju Republike Hrvatske na dan 27. travnja 1991. godine u javni dug Republike Hrvatske, te uvjeti i način korištenja tih deviznih depozita.

Pod deviznim depozitima građana u smislu ove uredbe razumijevaju se:

(i) devizni depoziti banaka sa sjedištem na teritoriju Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: banke u Hrvatskoj) deponirani kod Narodne banke Jugoslavije po osnovi devizne štednje građana i

(ii) depoziti na deviznoj štednji i deviznim računima građana kod banaka u Hrvatskoj koje su građani na te banke prenijeli u skladu s odredbama članka 15. i članka 16. ove uredbe iz banaka sa sjedištem izvan teritorija Republike Hrvatske."

Članak 2.

"Stanje deviznih depozita banaka u Hrvatskoj deponiranih kod Narodne banke Jugoslavije po osnovi devizne štednje građana, te stanje deviznih depozita prenesenih na banke u Hrvatskoj po odredbama članka 15. i članka 16. ove Uredbe uvećano za pripadajuće kamate za 1991. godinu prema valutnoj strukturi u kojoj je izvršeno deponiranje, pretvara se u javni dug Republike Hrvatske u smislu ove Uredbe."

Članak 4.

"Po osnovi javnog duga iz članka 2. ove Uredbe Republika Hrvatska izdaje bankama u Hrvatskoj svoje obveznice u skladu s odredbama ove Uredbe."

Članak 6.

"Obveznice iz članka 4. ove Uredbe amortiziraju se u 20 polugodišnjih rata od kojih prva dospijeva 30. lipnja 1995. godine.

Obveznica je prenosiva, glasi na donosioca i na DEM s tim da se isplaćuje u domaćoj valuti po tečaju na dan isplate.

Obveznica će glasiti na 100, 500 i 1000 DEM.

Kamatna stopa na obveznice iznosi 5% godišnje i obračunava se i isplaćuje 30 lipnja i 31. prosinca svake godine u domaćoj valuti po tečaju na dan isplate, s time da se kamata obračunava počev od 1. siječnja 1992. godine."

Članak 15.

"Građani koji na dan 27. travnja 1991. godine imaju deviznu štednju odnosno devizna sredstva na deviznom računu kod banaka sa sjedištem izvan teritorija Republike Hrvatske koje posluju na teritoriju Republike Hrvatske, mogu u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ove uredbe te svoje depozite prenijeti na jednu od banaka u Hrvatskoj.

Članak 16.

"Banke u Hrvatskoj dužne su prihvatiti prijenos deviznih depozita iz članka 15. ove uredbe, a o izvršenom ustupanju potraživanja obavijestiti banku izvan teritorija Republike Hrvatske prema kojoj su potraživanja primile.

D. Međunarodno pravo

1. *Ugovor između Republike Slovenije i Republike Hrvatske o uređenju imovinskopravnih odnosa (Narodne novine – Međunarodni ugovori, br. 15/99; Pogodba med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško o ureditvi premoženjskopravnih razmerij, Uradni list, br. 31/99)*

4. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 1.

"Odredbe ovog Ugovora odnose se na razrješavanje imovinskopravnih odnosa koji su nastali prije i nakon uspostave državne neovisnosti ugovornih stranaka.

...

Razrješavanje odnosa u svezi s Nuklearnom elektranom Krško i Ljubljanskom bankom - Glavna filijala Zagreb nije predmet ovog Ugovora, već će se urediti posebnim ugovorima."

5. Ugovor je stupio na snagu 23. veljače 2000. godine.

2. *Ugovor o pitanjima sukcesije potpisan u Beču 29. lipnja 2001.*

172. Mjerodavne odredbe glase:

Članak 4.

"(1) Ovime se utemeljuje Stalni zajednički odbor viših predstavnika svake od država sljednica, kojemu mogu pomagati eksperti.

(2) Glavna zadaća toga Odbora je nadzor nad efektivnom provedbom ovoga Ugovora, te da posluži kao forum za raspravljanje pitanja koja se jave tijekom provedbe Ugovora. Odbor može, po potrebi, usvajati prikladne preporuke vladama država sljednica.

(3) Prvi formalni sastanak Stalnoga zajedničkog odbora sazvat će se na inicijativu Republike Makedonije u roku od dva mjeseca od stupanja na snagu ovoga Ugovora. Odbor se može sastajati neformalno, na privremenoj osnovi, u bilo koje vrijeme koje odgovara državama sljednicama nakon potpisivanja ovoga Ugovora.

(4) Odbor donosi vlastita pravila postupka."

Aneks C, članak 2.

"...

(3) Ostale financijske obveze uključuju:

(a) jamstva SFRJ ili njene Narodne banke Jugoslavije za štedne pologe u čvrstoj valuti u nekoj komercijalnoj banci ili bilo kojoj njenoj ispostavi u bilo kojoj državi sljednici prije datuma kojim je ova proglasila neovisnost, i

(b) jamstva SFRJ za štedne pologe izvršene prije određenih datuma kod ispostava Poštanske štedionice u bilo kojoj od republika bivše SFRJ.

Aneks C, članak 7.

"Jamstva SFRJ ili njene NBJ za deviznu štednju položenu u nekoj poslovnoj banci ili nekoj od njenih ispostava u bilo kojoj od država sljednica prije datuma njena proglašenja neovisnosti bit će predmetom pregovora bez odgode, time da se pritom posebno uzme u obzir potreba zaštite devizne štednje pojedinaca. Ti će se pregovori održati pod pokroviteljstvom Banke za međunarodna poravnanja."

Aneks G, članak 7.

"Sve će fizičke i pravne osobe iz svake države sljednice imati, na osnovi uzajamnosti, isto pravo pristupu sudovima, upravnim sudištima i agencijama, te države i drugih država sljednica, u svrhu ostvarivanja zaštite svojih prava."

6. Ugovor je stupio na snagu 2. lipnja 2004. godine.

E. Rezolucija 1410 (2004) Parlamentarne skupštine Vijeća Europe (tekst što ga je usvojio Stalni odbor postupajući u ime Skupštine dana 23. studenoga 2004. (vidi Doc. 10135, izvješće Odbora za pravna pitanja i ljudska prava, izvjestitelj: g. Jurgens))

174. Mjerodavne odredbe glase:

"Isplata deviznih depozita uplaćenih u ispostavama Ljubljanske banke izvan područja Republike Slovenije, 1977.-1991.

1. Parlamentarna skupština obaviještena je o pitanju neisplate, od strane Ljubljanske banke (LB) iz Ljubljane, Slovenija, deviznih depozita uplaćivanih u ispostavama LB-a u Zagrebu, Sarajevu i Skopju u razdoblju duljem od deset godina, od 1977. do 1991., prije raspada Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ).

2. Deponenti iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i "bivše jugoslavenske Republike Makedonije", kao država sljednica Jugoslavije, tvrde da je Slovenija dužna isplatiti te depozite jer se sjedište LB-a se nalazilo i još se uvijek nalazi u Sloveniji. Manja i veća potraživanja nekoliko stotina tisuća deponenata ukupno iznose nekoliko stotina milijuna njemačkih maraka, uključujući i veoma visoki postotak akumuliranih kamata.

3. Skupština je mišljenja da nije pošteno da deponenti čekaju rješenje pravnih, ekonomskih i političkih pitanja između država sljednica koje su jamčile za te depozite.

4. Skupština pozdravlja činjenicu da su određene skupine štediša dobile barem djelomičnu naknadu od svojih vlada: oni koji su svoju štedne uloge uplatili u ispostavama LB-a u Sloveniji ili u "bivšoj

jugoslavenskoj Republici Makedoniji", te onima koji su prihvatili ograničenu ponudu hrvatske vlade da štednju pretvore u hrvatski javni dug. Skupština smatra da bi se slična rješenja trebala ponuditi svima čija je štednja izgubljena u raspadu bankovnog sustava u SFRJ.

5. Skupština ne smatra da je njena zadaća svrstati se na ičiju stranu u pravnome sporu između Slovenije i nekih od štediša koji su svoje štedne uloge uplatili u ispostavama Ljubljanske banke koje su se nalazile u ostalim bivšim jugoslavenskim republikama, a koji je spor jedna skupina deponenata iz Hrvatske iznijela pred Europski sud za ljudska prava.

6. Skupština stoga smatra da bi odluku o primjeni načela zaštite od izvlaštenja zajamčenog Europskom konvencijom o ljudskim pravima na dotične predmete prvenstveno trebao donijeti Sud, a ne Skupština, i to ako Sud te zahtjeve smatra dopuštenima.

7. Međutim, bez obzira na odluku Suda o proglašenju dvaju pojedinačnih zahtjeva hrvatskih deponenata dopuštenima, Skupština smatra da bi pitanje naknade za toliko puno tisuća osoba bilo najbolje riješiti političkim putem, između država sljednica, a ne putem već preopterećenog Suda. Skupština stoga:

(i) poziva zemlje sljednice SFRJ da se bez daljnje odgode pozabave teškim položajem osoba koje su imale štednju u čvrstoj valuti u bankama bivše Jugoslavije, od kojih su mnoge u raspadu bankarskoga sustava SFRJ izgubile pristup svojim skromnim životnim ušteđevinama;

(ii) predlaže četirima zemljama o kojima je riječ da osnuju zajednički fond pod pokroviteljstvom Vijeća Europe kako bi deponentima nadoknadili sredstva njihove izvorne devizne štednje, po mogućnosti uz određenu naknadu za inflaciju, a kako bi pomogle štedišama kojima je više od deset godina uskraćen pristup njihovim životnim ušteđevinama. Fond bi trebale financirati sve četiri vlade o kojima je riječ, u načelu razmjerno deviznim depozitima uplaćenim na području svake od zemalja. Prilikom pregovaranja o aranžmanu točne podjele tereta između zemalja sljednica SFRJ, na odgovarajući je način potrebno voditi računa o sljedećim čimbenicima u mjeri u kojoj se oni mogu pravilno utvrditi:

(a) stvarni transferi u čvrstoj valuti, na ime štednje položene u ispostavama u drugim republikama, u korist ispostave Ljubljanske banke u Ljubljani i korištenje tih sredstava za gospodarski razvoj Slovenije;

(b) mogućnost koja je ponuđena (ili nije) Ljubljanskoj banci da obavlja svoju bankarsku djelatnost u drugim republikama nakon raspada SFRJ, čime bi se LB-u omogućilo naplatiti dugovanja od klijenata na ime odobrenih kredita;

(c) činjenica da su neke države deponentima već dale naknadu i da su potraživanja tih deponenata preuzele te države;

(iii) poziva Europsku uniju da ispita mogućnost davanja doprinosa zajedničkom fondu;

(iv) zadužuje Odbor za gospodarske poslove i razvoj da prouči modalitete osnivanja naprijed navedenoga zajedničkog fonda."

PRAVO

I. O *LOCUSU STANDI* GĐE MIROSLAVE KOVAČIĆ, GĐE MARINE MUŠIĆ I G. ZLATKA KOVAČIĆA

175. Sud mora prvo riješiti pitanje jesu li gđa Miroslava Kovačić, gđa Marina Mušić i g. Zlatko Kovačić aktivno legitimirani nastaviti postupak po zahtjevu što ga je izvorno podnio podnositelj zahtjeva g. Ivo Kovačić, koji je umro 17. srpnja 2004.

176. Najbliži srodnici pokojnoga podnositelja zahtjeva, gđa Miroslava Kovačić, gđa Marina Mušić i g. Zlatko Kovačić, izjavili su u srpnju 2004. da žele nastaviti pred Sudom postupak po zahtjevu njihovoga pokojnog supruga odnosno oca. Naknadno su se pozvali na

rješenje o nasljeđivanju koje je 29. rujna 2004. godine donio javni bilježnik na temelju ovlasti što mu ih je prenio Općinski sud u Zagrebu, a na temelju kojega su oni naslijedili potraživanja pokojnoga podnositelja zahtjeva protiv Glavne filijale Zagreb. Stoga su smatrali da imaju legitimni interes nastaviti pred Sudom postupak po ovom zahtjevu.

177. U raznim predmetima u kojima je podnositelj zahtjeva umro tijekom postupka, Sud je uzeo u obzir izjave nasljednika podnositelja zahtjeva ili bliskih članova njegove obitelji koji su izrazili želju nastaviti postupak pred Sudom (vidi, na primjer, presudu u predmetu *Deweer v. Belgium* od 27. veljače 1980., Serija A br. 35, str. 19-20, §§ 37-38, presudu u predmetu *Vocaturu v. Italy* od 24. svibnja 1991., Serija A br. 206-C, str. 29, § 2, te *Malhous v. the Czech Republic* (dec.), br. 33071/96, ECHR 2000-XII).

178. Uzimajući u obzir činjenicu da su gđa Miroslava Kovačić, gđa Marina Mušić i g. Zlatko Kovačić potvrđeni kao zakoniti nasljednici podnositelja zahtjeva prema nacionalnome pravu, Sud treba na njihov zahtjev nastaviti ispitivati zahtjev. Međutim, u svrhu ispitivanja predmeta, kao podnositelj zahtjeva i dalje će biti naveden g. Kovačić.

II. O *LOCUSU STANDI* G. IVE STEINFLA

179. Kao drugo, Sud mora riješiti pitanje aktivne legitimacije g. Ive Steinfla za nastavak postupka po zahtjevu što ga je izvorno podnijela podnositeljica zahtjeva gđa Dolores Golubović, koja je umrla tijekom postupka, dana 15. listopada 2004.

180. U prosincu 2004. g. Steinfl je odabrao nastaviti postupak pred Sudom po zahtjevu svoje pokojne tete. Pozvao se na rješenje o nasljeđivanju koje je 24. studenoga 2004. donio javni bilježnik, kojemu je ovlasti prenio Općinski sud u Karlovcu, a kojim je on proglašen jedinim nasljednikom gđe Golubović, na temelju njene oporuke od 27. lipnja 1999. Sud stoga drži da je nećak pokojne podnositeljice zahtjeva aktivno legitimiran u ovome predmetu nastaviti postupak umjesto nje. U skladu sa svojom praksom, Sud će kao podnositeljicu zahtjeva i dalje navoditi gđu Golubović.

III. NAVODNA POVREDA ČLANKA 1. PROTOKOLA BR. 1, UZETOG ZASEBNO I U VEZI S ČLANKOM 14. KONVENCIJE

181. Podnositelji zahtjeva su prigovorili povredi članka 1. Protokola br. 1 koji glasi:

"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na mirno uživanje svojega vlasništva. Nitko se ne smije lišiti svoga vlasništva, osim u javnom interesu, i to samo uz uvjete predviđene zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne umanjuju pravo države da primijeni zakone koje smatra potrebnima da bi uredila upotrebu vlasništva u skladu s općim interesom ili za osiguranje plaćanja poreza ili drugih doprinosa ili kazni."

182. Jedan od podnositelja zahtjeva, g. Kovačić, tvrdio je i kako je bio žrtva diskriminacije u odnosu na uživanje svojih vlasničkih prava, protivno članku 14. Konvencije koji glasi kako slijedi:

"Uživanje prava i sloboda koje su priznate u ovoj Konvenciji osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi, kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijed, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili druga okolnost."

A. Tvrdnje stranaka i treće strane

(a) Podnositelji zahtjeva

183. Sud je dana 20. kolovoza 2004., s obzirom na sporazum kojim je g. Mrkonjić svoje nenaplaćeno potraživanje prema Glavnoj filijali Zagreb prenio na svoga punomoćnika g. Žugića kao protučinidbu za trenutnu isplatu određenog dijela potraživanja (vidi stavak 132. ove presude), upitao g. Žugića, koji je zastupao i g. Kovačića, je li i s g. Kovačićem sklopio sličan sporazum. Dana 8. rujna 2004. g. Žugić je odgovorio da s obitelji Kovačić takav sporazum nije potpisan.

184. Dana 21. veljače 2005., nakon smrti g. Kovačića, Sud je od njegove udovice, gđe Kovačić, zatražio (vidi stavke 11., 14., 58., 91, 185. i 212. ove presude) da ga obavijesti o stanju ovršnoga postupka i smatra li da sporazum sklopljen između g. Mrkonjića i g. Žugića ima bilo kakvo značenje za njenu osobnu situaciju. Dana 21. ožujka 2005. gđa Kovačić je odgovorila da nije upoznata s predmetom g. Mrkonjića, ali da prema njenome mišljenju on nije relevantan za njen položaj.

185. Dana 21. veljače 2005. Sud je i gđu Golubović upitao je li poduzela kakve korake u cilju namirenja svojih potraživanja u Hrvatskoj. Upitao ju je i ima li sporazum sklopljen između g. Mrkonjića i g. Žugića bilo kakvo značenje za njenu osobnu situaciju (vidi stavke 11., 14., 58., 91, 185. i 212. ove presude).

186. Dana 24. ožujka 2005. punomoćnik podnositeljice zahtjeva obavijestio je Sud da ni gđa Golubović ni njen zakoniti nasljednik pred slovenskim ili hrvatskim sudovima nisu pokrenuli postupke niti protiv Ljubljanske banke – Matične banke niti protiv Glavne filijale Zagreb. Dodao je da sporazum između g. Mrkonjića i g. Žugića nije relevantan za situaciju gđe Golubović.

187. Osim toga, dana 19. rujna 2005., u odgovor na zahtjev Suda od 30. kolovoza 2005., g. Žugić je u ime g. Kovačića i g. Mrkonjića potvrdio da im je u cijelosti isplaćena njihova štednja (vidi stavke 118. i 143. ove presude). Podnositelji zahtjeva su naglasili da se to dogodilo kao posljedica ovršnoga postupka. Ne bi se moglo tvrditi da su bilo Ljubljanska banka ili Nova ljubljanska banka dobrovoljno ovršile presude u njihovu korist. One su ovršene na imovini "stare" Ljubljanske banke koja je zatečena na hrvatskome području.

188. Osim toga, nisu sva potraživanja nasljednika g. Kovačića i g. Mrkonjića namirena. Zapravo, ostali su nenamireni zahtjevi za pravičnu naknadu na ime nematerijalne štete koju su ova dva podnositelja zahtjeva pretrpjela zbog povrede njihovoga prava na vlasništvo.

189. Oni su dodali da Sud ne bi trebao uzeti u obzir činjenice na koje se poziva tužena država, a koje su se dogodile nakon 9. listopada 2003., dana kad je održana rasprava pred Sudom.

190. U svakom slučaju, činjenica da su informacije o isplati stavljene na raspolaganje tuženoj državi, a u konačnici i Novoj ljubljanskoj banci potvrdila je da je Nova ljubljanska banka osnovana kako bi se omogućilo izbjegavanje obveza prema hrvatskim štedišama na diskriminirajući način. Zapravo, to je dokaz da su Ljubljanska banka i Nova ljubljanska banka ista pravna osoba, koja posluje pod novim imenom.

191. I konačno, nakon što bi bio ukinut Ustavni zakon iz 1994., prema članku 433. slovenskoga Zakona o obveznim odnosima iz 2001. Nova ljubljanska banka, kao pravna sljednica Ljubljanske banke, postala bi odgovorna za njena dugovanja, uključujući i dugovanja Glavne filijale Zagreb. Problem "stare štednje" ne može se riješiti sve dok se taj Zakon ne ukine.

(b) Tužena država

192. Kao i u svojim prethodnim podnescima, tužena je država i u dodatnim podnescima od 23. srpnja 2004. tvrdila kako je Ustavnim zakonom iz 1991. i njegovim provedbenim propisima, Slovenija preuzela odgovornost za pravični udio u jamstvu bivše SFRJ za devizne depozite, bez obzira na državljanstvo deponenta ili mjesto sjedišta banke u kojoj je depozit uplaćen.

193. Osim toga, kroz zajmove odobrene na temelju deviznih depozita kod Glavne filijale Zagreb, prije raspada SFRJ na hrvatskome su području izvršena ulaganja od kojih Hrvatska i dalje uživa koristi. Uz to, nakon raspada SFRJ Glavna filijala Zagreb nije mogla generirati sredstva potrebna za servisiranje svoga duga prema deviznim deponentima, upravo zbog niza radnji što ih je hrvatska vlada poduzela u izvršavanju svoje nadležnosti nad bankama i imovinom koja se nalazila na hrvatskome području.

194. Rezolucija Parlamentarne skupštine "Isplata deviznih depozita uplaćenih u ispostavama Ljubljanske banke izvan područja Republike Slovenije", koja je tada bila u fazi izrade nacрта, a donesena je 23. studenoga 2004., te Obrazloženje što ga je izradio Izvjestitelj g. Jurgens potvrdili su da na razdiobu jamstva SFRJ treba primijeniti teritorijalno načelo. Slovenija je, dakle, primjenom teritorijalnoga načela ispunila sve obveze koje je mogla imati prema primjenjivom običajnom međunarodnom pravu o sukcesiji država. Slovenija je bila spremna prihvatiti osnivanje zajedničkoga fonda koji bi se financirao doprinosima svih država sljednica radi servisiranja neisplaćenog deviznog duga deponentima.

195. Nadalje, prema zakonima bivše SFRJ, Ljubljanska banka – Matična banka nikada u relevantno vrijeme nije odgovarala za dugovanja Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb. Budući da pretvorba Ljubljanske banke – Osnovne banke Zagreb u Glavnu filijalu Zagreb, u okviru Markovićevih reformi 1989./1990., nikada nije dovršena zbog raspada bivše SFRJ, Glavna filijala Zagreb nikada nije postala podređena Ljubljanskoj banci.

196. U Obrazloženju je potvrđeno da se Markovićeve reforme nisu mogle dovršiti, da Ljubljanska banka nikada nije bila odgovorna za dugovanja što ih je ugovorila Ljubljanska banka – Osnovna banka Zagreb i da se, u svakom slučaju, obveze u bankovnome sustavu SFRJ nisu mogle pretvoriti u građanskopravne obveze u novim sustavima. Tužena je država dodala da čak i kad bi se moglo dokazati da su filijale formalno postale podređene matičnoj banci, još uvijek nije jasno kako bi se ta podređenost proširila na prethodno postojeću imovinu i obveze područnih ispostava.

197. Iz toga je slijedilo da podnositelji zahtjeva kao prvo nisu dokazali da imaju potraživanje prema Ljubljanskoj banci na koje je mogao utjecati Ustavni zakon iz 1994. Budući da se restrukturiranje iz 1994. nije proširilo na ispostave banke izvan slovenskoga područja, to nije utjecalo na imovinu i obveze Glavne filijale Zagreb, pa su neutemeljene tvrdnje podnositelja zahtjeva da se Slovenija umiješala u njihovo pravo na mirno uživanje njihovoga "vlasništva".

198. Pozivajući se na svoje tvrdnje na raspravi, slovenska je vlada još ustvrdila da su podnositelji zahtjeva mogli i trebali namirenje svojih potraživanja tražiti od Glavne filijale Zagreb. Vlada je naglasila da su u okviru ovršnoga postupka koji je bio u tijeku pred Općinskim sudom u Osijeku likvidirane nekretnine Glavne filijale Zagreb i da su sredstva ostvarenja prodajom položena na sudu. Dvama podnositeljima zahtjeva g. Kovačiću i g. Mrkonjiću, koji su pokrenuli ovršni postupak pred Općinskim sudom u Osijeku, uskoro biti trebala biti namirena njihova potraživanja kroz podjelu sredstava ostvarenih prodajom.

199. U svakom slučaju, ako bi Sud utvrdio da je Slovenija podnositeljima zahtjeva ograničila pristup njihovim depozitima, to je ograničenje bilo razmjerno legitimnom cilju kojemu se težilo, a to je sprječavanje krize sustava, u svjetlu činjenice da bi podnositeljima zahtjeva njihovi depoziti mogli biti isplaćeni u bliskoj budućnosti.

200. To je potvrđeno opširnim odgovorom slovenske vlade od 1. listopada 2004. na podneske podnositelja zahtjeva i hrvatske vlade. Uz to, potraživanja podnositelja zahtjeva ne predstavljaju "vlasništvo" u smislu članka 1. Protokola br. 1; niti se može tvrditi da su podnositelji zahtjeva imali ikakvo legitimno očekivanje da Glavna filijala Zagreb neće biti u položaju servisirati njihove devizne depozite.

201. U svakom slučaju, hrvatske tvrdnje da su Ustavnim zakonom iz 1994. devizni depoziti podnositelja zahtjeva *de facto* izvlašteni jer ih je taj zakon učinio nenaplativim treba

odbiti zbog nepoštivanja šestomjesečnoga roka. Tužena država je naglasila i da je neto imovina Glavne filijale Zagreb bila značajna, i da je 2003. godine knjigovodstvena vrijednost iznosila 370 milijuna EUR, te da je zasigurno premašivala potraživanja podnositelja zahtjeva.

202. Nadalje su naveli da Slovenija nije povrijedila članak 14. uzet zajedno s člankom 1. Protokola br. 1. Svako različito postupanje prema stranim i domaćim depozitima koje je moguće postojalo nije se temeljilo na državljanstvu niti na bilo kojoj drugoj osnovi navedenoj u članku 14. Čak i da su mjere restrukturiranja iz 1994. podrazumijevale različito postupanje prema depozitima na slovenskome području i depozitima na hrvatskome području, a što nisu, sve su se takve razlike temeljile na objektivnom kriteriju mjesta deviznih depozita, a to je Hrvatska.

203. I konačno, dana 25. srpnja 2005. slovenska je vlada obavijestila Sud da su g. Kovačiću i g. Mrkonjiću u cijelosti isplaćeni njihovi devizni depoziti.

(c) Hrvatska vlada

204. U svojim dodatnim podnescima od 23. srpnja 2004., hrvatska se vlada prvo pozvala na svoje prethodne podneske. Zakonodavne mjere što su ih 1994. poduzele slovenske vlasti predstavljale su miješanje u pravo podnositelja zahtjeva na mirno uživanje njihovoga "vlasništva", zajamčeno člankom 1. Protokola br. 1. Budući da su valjana potraživanja podnositelja zahtjeva prema Ljubljanskoj banci, na temelju ugovora o štednji, bila konkretna i određena, ona su predstavljala "vlasništvo" ili barem "legitimno očekivanje" njihovoga ostvarenja. Hrvatska je vlada tvrdila da se ti predmeti tiču *de facto* izvlaštenja "vlasništva" podnositelja zahtjeva i ustvrdila da treba primijeniti pravilo sadržano u prvome stavku članka 1. Protokola br. 1, koje zabranjuje lišavanje "vlasništva", osim pod određenim uvjetima.

205. Prije donošenja Ustavnoga zakona iz 1994., devizni depoziti podnositelja zahtjeva u Ljubljanskoj banci nisu bili dio slovenskoga javnog duga jer nisu bili uplaćeni na slovenskome području. Oni su, prema tome, i dalje bili aktivni dug banke prema podnositeljima zahtjeva. Banka nije bila insolventna i nastavila je poslovati. Do Ustavnoga zakona iz 1994., slovenska je država nacionalizirala svu imovinu Ljubljanske banke, pa iako nije odbila potraživanja podnositelja zahtjeva, ona ih je u stvarnosti učinila neovršivima. To je predstavljalo *de facto* izvlaštenje.

206. Budući da zakon iz 1994. nije samo služio za zaštitu slovenskoga financijskog i gospodarskog sustava od spekulativnih potraživanja prema NFA, već i za zaštitu banke koju kontrolira država od svih potraživanja stranih vjerovnika, osobito pojedinačnih štediša, takav se cilj nije mogao smatrati legitimnim. U svakom slučaju, mjere nisu bile razmjerne jer je podnositeljima zahtjeva, koji nisu tražili ništa više od toga da svoju životnu uštedevinu polože u sigurnu banku, nametnut prekomjeran teret. Upravo suprotno, Ljubljanska banka je bila svjesna poslovnog rizika u političkom okruženju u kojem je poslovala. Godine 1994. slovenska je država poslovni rizik potpuno prebacila na štediše. Uz to, mjere nisu bile vremenski ograničene.

207. Stupanjem na snagu Ugovora o pitanjima sukcesije za podnositelje zahtjeva ništa se nije promijenilo. Njihova štednja se i dalje nije mogla podići, a prema tom ugovoru nisu stekli nikakva ovršiva prava. Privatnopravni odnos između banke i njenih štediša nije bio predmet sukcesije. U načelu, na taj bi se odnos mogao primijeniti samo Aneks G.

208. Kad je riječ o navodnoj povredi članka 14. uzetog zajedno s člankom 1. Protokola br. 1, među strankama nije bilo sporno da je postojala razlika u postupanju prema štedišama u glavnim filijalama Ljubljanske banke i štedišama u Ljubljanskoj banci, kako u pogledu preuzimanja duga Ljubljanske banke, tako i u pogledu njenoga restrukturiranja.

209. Činjenica da je novac bio fizički deponiran na određenome području nije ništa mijenjalo na stvari jer je između toga područja i područja gdje se nalazilo sjedište financijske institucije postojala sloboda kretanja kapitala. U SFRJ je ta mogućnost postojala između

njenih bivših konstitutivnih republika. Kad je riječ o restrukturiranju Ljubljanske banke 1994. godine, bilo je očito da je ono poduzeto s ciljem da se strane štediša liši njihovih potraživanja.

210. U svome odgovoru od 1. listopada 2004. na očitovanja slovenske vlade, hrvatska je vlada izjavila da se Nacrt rezolucije Parlamentarne skupštine Vijeća Europe "Isplata deviznih depozita uplaćenih u ispostavama Ljubljanske banke izvan područja Republike Slovenije" ne može koristiti kao dokaz u ovome postupku zbog toga što nije bio usvojen u relevantno vrijeme (vidi stavak 194. ove presude). Osim toga, Parlamentarna skupština nije smatrala da je njena zadaća svrstati se na bilo čiju stranu u pravnome sporu između Slovenije i štediša. Mišljenja što ih je izrazio izvjestitelj g. Jurgens mogu poslužiti samo kao podloga za donošenje Rezolucije koja bi mogla pridonijeti političkom rješenju problema.

211. Kad je riječ o dokumentima koji su dostavljeni u vezi s ovršnim postupkom koji je u tijeku pred hrvatskim sudovima, oni su bili relevantni samo u odnosu na pitanje dopuštenosti zahtjeva, osobito iscrpljenja domaćih pravnih sredstava, o čemu je Sud već donio odluku. Oni nemaju nikakav utjecaj na osnovanost.

212. Dana 21. veljače 2005. Sud je upitao hrvatsku vladu može li potvrditi točnost informacija što su ih dali slovenska vlada i g. Mrkonjić glede stanja ovršnoga postupka kojeg su pokrenuli g. Kovačić i g. Mrkonjić (vidi stavke 11., 14., 58., 91., 184. i 185. ove presude).

213. U svome odgovoru od 30. ožujka 2005., hrvatska Vlada je navela da su informacije što ih je dala slovenska Vlada dijelom točne. Postupak je još uvijek bio u tijeku i još nije bio okončan. Vlada je u nastavku ustvrdila da se ovršni postupak može promatrati samo u kontekstu statusa žrtve dvoje od troje podnositelja zahtjeva. Međutim, pozivajući se na predmete *Eckle v. Germany* (presuda od 15. srpnja 1982., Serija A br. 51, str. 32, §§ 69 et seq.), *Jensen v. Denmark* ((dec.), br. 48470/99, ECHR 2001-X) i *Kljajić v. Croatia* (br. 22681/02, § 23, 17. ožujka 2005.), Vlada je naglasila kako "status žrtve podnositelja zahtjeva ovisi o zadovoljštini koju je dobio na domaćoj razini na temelju činjenica u vezi s kojima prigovara pred Sudom i o tome jesu li domaće vlasti priznale, bilo izrijekom ili sadržajno, povredu Konvencije".

214. Ovršni se postupak ne može smatrati takvim pravnim sredstvom jer se, kao prvo, postupak nije vodio u tuženoj državi, kao drugo, podnositelji zahtjeva neće dobiti nikakvu zadovoljštinu u vezi s navodnom povredom i, kao treće, vlasti tužene države neće ni izrijekom ni sadržajno priznati povredu Konvencije u odnosu na podnositelje zahtjeva. Nadalje, čak i pod pretpostavkom da se podnositeljima zahtjeva u cijelosti namire njihova novčana potraživanja, to im ne može nadoknaditi dugogodišnju neizvjesnost kojoj su bili izloženi u pogledu svoje štednje.

215. U svakom slučaju, važnost tih predmeta prelazi okvire pojedinačnih zahtjeva jer je veliki broj sličnih zahtjeva u postupku pred Sudom, a ovršni postupak u Osijeku iznimka je od koje tek veoma mali broj štediša može imati korist.

216. I konačno, 5. listopada 2005., u odgovoru na upit Suda od 30. kolovoza 2005., hrvatska je vlada potvrdila da je točna informacija što ju je 25. srpnja 2005. dostavila slovenska vlada o tome da su g. Kovačiću i g. Mrkonjiću u cijelosti isplaćeni njihovi devizni depoziti.

B. Ocjena Suda

217. Nakon što su 9. listopada 2003. zahtjevi proglašeni dopuštenima, uz iznimku pitanja poštivanja pravila šestomjesečnoga roka koje je spojeno s osnovanošću, Sudu su dostavljene na znanje nove činjenične informacije.

218. Kao prvo, dana 29. travnja 2004. g. Mrkonjić je obavijestio Sud da je na svoga punomoćnika g. Žugiću prenio svoje nenaplaćeno potraživanje prema Glavnoj filijali Zagreb i to u visini od 28.562,14 CHF s kamatama i troškovima postupka. G. Žugić se zauzvrat obvezao da će podnositelju zahtjeva do određenoga datuma isplatiti 70% tog iznosa. Tog je datuma g. Mrkonjić obavijestio Sud da je otkazao punomoć g. Žugiću i raskinuo taj sporazum jer mu ovaj nije isplatio dugovani novac do dogovorenoga datuma.

219. Kao drugo, dana 25. srpnja 2005. slovenska je Vlada obavijestila Sud da su na temelju odluke Županijskoga suda u Osijeku od 7. srpnja 2005. g. Kovačiću i g. Mrkonjiću 20. srpnja 2005. u cijelosti isplaćeni njihovi devizni depoziti. Na zahtjev Suda – drugim riječima, ne na njihovu vlastitu inicijativu – dva podnositelja zahtjeva i hrvatska Vlada potvrdili su 19. rujna odnosno 5. listopada 2005. da je ta informacija točna.

220. Sud primjećuje kako on može "u svakom stadiju postupka" odbaciti zahtjev kojega smatra nedopuštenim ili ga brisati sa svoje liste predmeta. Nove činjenične informacije, čak i u fazi odlučivanja o osnovanosti, navele su Sud da ponovno razmotri odluku o proglašenju zahtjeva dopuštenim i da ga naknadno proglasi nedopuštenim na temelju članka 35. stavka 4. Konvencije (vidi, na primjer, *Medeanu v. Romania* (dec.), br. 29958/96, 8. travnja 2003., *İlhan v. Turkey* [GC], br. 22277/93, § 52, ECHR 2000-VII, te *Azinas v. Cyprus* [GC], br. 56679/00, § 37-43, ECHR 2004-III).

221. Slično tome, u odmakloj fazi postupka, Sud može razmotriti postoji li situacija koja može dovesti do primjene članka 37. Da bi zaključio da je predmet riješen u smislu članka 37. stavka 1. (b), pa da podnositelj zahtjeva stoga više nema nikakvog objektivnog opravdavanja ustrajati u svome zahtjevu, Sud kao prvo mora ispitati postoje li još uvijek okolnosti zbog kojih podnositelj zahtjeva izravno prigovara, te kao drugo, jesu li otklonjeni i učinci moguće povrede Konvencije zbog tih okolnosti (vidi *Pisano v. Italy* [GC] (brisanje s liste), br. 36732/97, § 42, 24. listopada 2002.).

222. Sud smatra da je u svakome od ovih predmeta potrebno utvrditi mogu li ga nove činjenice s kojima je upoznat navesti na zaključak da je predmet sada riješen, a ako ne mogu, je li nastavak ispitivanja zahtjeva još uvijek opravdan.

Članak 37. stavak 1. Konvencije predviđa kako slijedi:

"1. Sud može u svakom stadiju postupka odlučiti da izbríše neki zahtjev s liste slučajeva kada okolnosti dovode do zaključka:

a) da podnositelj ne namjerava ustrajati u svojem zahtjevu ili

b) da je predmet riješen, ili

c) da iz nekog drugog razloga koji utvrdi Sud više nije opravdano nastaviti s daljnjim ispitivanjem zahtjeva.

Međutim, Sud će nastaviti ispitivanje zahtjeva ako to traže interesi poštovanja ljudskih prava zajamčenih Konvencijom i dodatnim protokolima.

2. Sud može odlučiti da vrati zahtjev na svoju listu slučajeva ako smatra da to okolnosti opravdavaju."

223. Ostaje nedorečenost u pogledu sporazuma kojim je g. Mrkonjić na svoga punomoćnika g. Žugića prenio svoje nenaplaćeno potraživanje prema Glavnoj filijali Zagreb. G. Mrkonjić se očito smatrao obvezanim tim sporazumom, koji pak prema mišljenju g. Žugića nikada nije stupio na snagu. Kad bi se utvrdilo da je g. Mrkonjić valjano prenio svoje potraživanje za naknadu, postavilo bi se pitanje bi li se on još uvijek mogao smatrati "žrtvom" u smislu članka 34. Konvencije. Bilo kako bilo, stav je Suda da nema potrebe odlučivati o tom pitanju iz sljedećih razloga:

224. Jasno je da su g. Kovačiću i g. Mrkonjiću sada u cijelosti isplaćeni njihovi devizni depoziti (vidi stavke 118., 143. i 219. ove presude); što se tiče njih, predmet je prema tome riješen (članak 37. stavak 1. (b)).

225. Osim toga, nakon što su 7. travnja 2004. pozvani podnijeti podneske o pitanju pravične naknade, ni g. Kovačić ni g. Mrkonjić nisu specificirali svoje zahtjeve u zadanom roku.

226. Sud stoga utvrđuje da su oba ta podnositelja zahtjeva propustili podnijeti zahtjeve za pravičnu naknadu u propisanom roku. Stoga im s te osnove ništa ne dosuđuje.

227. Kad je riječ o trećoj podnositeljici zahtjeva, gđi Golubović, Sud smatra da se u slučajevima kad države slijednice osporavaju odgovornost za dug bivše države, od vjerovnika može razumno očekivati da zatraži zadovoljštinu pred sudovima gdje su drugi vjerovnici bili uspješni. Iz razloga koji su i dalje neobjašnjeni, gđa Golubović ništa nije poduzela u Hrvatskoj iako bi vjerojatno uspjela da je to učinila. U svakom slučaju, ona još uvijek može pokrenuti postupak u Hrvatskoj. Kad je riječ o pravičnoj naknadi, gđa Golubović nije specificirala svoje zahtjeve u propisanom roku.

228. S obzirom na te okolnosti i na svoje zaključke glede podnositelja zahtjeva g. Kovačića i g. Mrkonjića, Sud smatra da više nije opravdano nastaviti s ispitivanjem njenoga zahtjeva (članak 37. stavak 1. (c)).

229. Nadalje, Sud je uvjeren da poštivanje ljudskih prava definiranih Konvencijom i protokolima uz nju u ovome trenutku od njega ne zahtijeva da nastavi s ispitivanjem zahtjeva (članak 37. stavak 1. *in fine*).

230. Prema tome, predmeti se trebaju brisati s liste.

IV. PRIMJENA PRAVILA 43. STAVKA 4. POSLOVNIKA SUDA

231. Pravilo 43. stavak 4. Poslovnika Suda predviđa:

"Kad je zahtjev brisan s liste, o troškovima odlučuje Sud. ..."

232. Sud ponavlja da se naknada troškova i izdataka može dosuditi podnositelju zahtjeva samo u mjeri u kojoj ih je on stvarno i neophodno pretrpio, te ako je njihova visina razumna (vidi, na primjer, *Bottazzi v. Italy* [GC], br. 34884/97, § 30, ECHR 1999-V). Osim toga, podnositelj zahtjeva mora dostaviti specifikaciju za sve svoje zahtjeve, zajedno s odgovarajućim potkrepljujućim dokumentima ili potvrdama, jer u suprotnome njegov zahtjev može biti u cijelosti ili djelomično odbijen (pravilo 60. stavak 2.) (vidi *Pisano*, naprijed citirano, §§ 53 i 54).

233. Ta se načela trebaju poštivati i u primjeni pravila 43. stavka 3. koji odluku o troškovima prepušta Sudu kad odlučuje brisati zahtjev sa svoje liste, bilo presudom ili odlukom (vidi *Ertürk v. Turkey* (dec.), br. 49683/99, 4. svibnja 2006.).

234. Sud bilježi da se, nakon odluke o dopuštenosti, podnositelji zahtjeva nisu očitovali o troškovima i izdacima što su ih pretrpjeli pred domaćim tijelima ili Sudom, unatoč tome što su to bili pozvani učiniti. Sud dalje bilježi da im je odobrio pravnu pomoć u postupku i to do uključno rasprave 9. listopada 2003. Uz to su g. Kovačiću i g. Mrkonjiću dosuđeni troškovi i izdaci u naknadnom domaćem ovršnom postupku (vidi stavke 116. i 142. ove presude).

235. S obzirom na te okolnosti, Sud je uvjeren da su podnositeljima zahtjeva dovoljno nadoknađeni troškovi i u postupku pred Sudom i prema domaćem pravu, pa ne vidi razloga za daljnje ispitivanje toga pitanja (vidi *Ohlen v. Denmark* (brisanje s liste), br. 63214/00, § 38, 24. veljače 2005.).

IZ TIH RAZLOGA, SUD JEDNOGLASNO

1. *presuđuje* da su nasljednici podnositelja zahtjeva g. Kovačića i gđe Golubović aktivno legitimirani nastaviti ovaj postupak umjesto njih;
2. *odlučuje* brisati zahtjeve sa svoje liste predmeta.

Sastavljeno na engleskom jeziku i otpravljeno u pisanom obliku dana 6. studenoga 2006. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Vincent BERGER
Tajnik

Georg RESS
Predsjednik